

Izhaja vsak dan s jutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1[—], na 16 straneh Din 2[—], mesečna naročnina Din 20[—], na tujino Din 30[—]. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo, — Oglasi po tarifi in dogovoru,

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68, Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60, V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 149

Ljubljana, sobota, dne 22. novembra 1930

Leto I.

Predsednik vlade P. Živković v Kumanovem

Na zgodovinskih tleh odločilne zmage srbske vojske in spočetja jugoslovanskega ujedinjenja - Vse mesto v zastavah - Prebivalstvo obsiplje predsednika s cvetjem

Kumanovo, 21. novembra. I. Vse Kumanovo je bilo že snoči v slavnostnem razpoloženju. Mesto so razsvetlili in novi Obrtni dom je bil ves v žarnicah, tako da se je odražala vsa njegova arhitektura v močni svetlobi. Vse mesto je v zastavah. Ministrski predsednik general Živković je prispel davi v Kumanovo v spremstvu gg. ministrov dr. Srškića, dr. Šverljuge in dr. Sveglja. Ob 8. zjutraj sta ga pozdravila načelnik splošnega oddelka banske uprave v Skoplju g. Petrović v imenu bana in sreski načelnik v Kumanovem. Kmalu nato se je ministrski predsednik z ministri vred odpeljal v novi Sokolski dom, kjer sta ga pozdravila major Trisić in starešina Sokola Stanković. V telovadnici pa so bili postavljeni v strunne vrste člani in članice, moški in ženski naraščaj. Ko je vstopil predsednik vlade v telovadnico, je sokolska godba intonirala marš. Predsednik vlade se je razgovarjal s kakimi desetimi člani, jih povpraševal, od kod so in pri katerih vajah so se kdaj odlikovali. Zatem se je razgovarjal tudi z eno članico, nato pa si je ogledal vse oddelke Sokolskega doma in se informiral o njihovih namenih. Nato so se ministrski predsednik in ministri spet vrnili v Kumanovo, kjer je bilo pred cerkvijo zbrano zelo mnogo ljudi, ki so člane vlade navdušeno pozdravljali. Nato so ministrski predsednik in ministri krenili z avtomobilom na Goričane, da si ogledajo bojišče iz leta 1912.

V starih Nagoričanih so se v stari cerkvi podpisali v knjigo posetnikov in ministrski predsednik je daroval 1000 Din kot prispevek za cerkev. Pozdravila sta ga svečenik in župan. Nato se je ministrski predsednik s svojim spremstvom povrnil v Kumanovo, kjer ga je pričakovalo na Glavnem trgu mnogo ljudstva in zastopnikov oblasti. Pred novim Obrtniškim domom ga je pozdravil polkovnik Grizoldki, ki je zastopal Nj. Vel. kralja na otvoritveni svečanosti doma.

Ministrskega predsednika je pozdravilo tudi mnogo zastopnikov ob obrtniških slojev in raznih okoliških krajev Južne Srbije in okolice Skoplja. Na trgu je bilo zbrano preko 8000 ljudi, ki so navdušeno pozdravljali ministrskega predsednika, ko se je pojavil na trgu okrog 11. ure pod slavolokom. Pred slavolokom je ministrskega predsednika pozdravil načelnik Kumanova, ki mu je predstavil tudi vse prisotne zastopnike oblasti in ljudstva.

Nato je krenil ministrski predsednik, ki so ga obsipavali s cvetjem, v novi dom, kjer se je v veliki dvorani nabralo veliko število kumanovskih veljakov. Svečenik Stanković je opravil posvetitev doma in nato imel prikladen govor. Zatem je govoril predsednik Obrtniške zbornice v Beogradu g. Stojanović, ki je v daljšem govoru opisal stanje, kakršno je bilo v Kumanovem in na jugu sploh pred 18 leti, in kakšno je danes. Zatem so govorili še ne-

kateri, nato pa je posedlo okrog 300 povabljenec okrog mize in predsednik vlade je imel naslednji govor:

»Gospoda! Zahvaljujem se vam za povabilo in pozdrave. Srečen sem, da sem našel priliko, da se udeležim posvetitve in otvoritve tukajšnjega Obrtniškega doma in da posetim te lepe kraje in njihovo središče, carsko mesto Skoplje. Zgradba tega doma najboljše pričaja, kaj more napraviti zavest in delo delavnih obrtnikov, tega delavnega stanu naše družbe, ki se je med našim narodom že odlikoval s svojo skromnostjo, častitostjo in zvestobo, kakor tudi s svojim rodoljubnim in zavednim ter požrtvovalnim izvrševanjem nacionalnih in državljskih dolžnosti. Ta vaša lepa in koristna ustanova, ki ste jo ustvarili z vašim trudom in vašimi materijalnimi sredstvi, dokazuje najboljše, da je predpogoj za uspeh in napredek delavnost in privatna inicijativa vsakega poedince in vseh slojev naše družbe. Meni je posebno drago, da morem vam obrtnikom čestitati na tem lepem uspehu vašega požrtvovalnega in solidnega dela. Ker sem kot sin obrtnika zrasedel v obrtniški hiši, vem, kako je težko življenje obrtnika in koliko dela, požrtvovanja in truda mora prenesti, da si zasluži svoj vsakdanji kruh in prehrani svojo družino. In vem, kako težke so te žrtve, ki ste si jih nadeli, čeprav ste si morali odtrgati od lastnih ust in od ust vaših najmilejših, da zgradite ta lepi, splošno koristni dom.

Gospoda! Naj služi to vaše delo kot vzor nesebičnega in organiziranega dela, ki je toliko potrebno in koristno za napredek našega naroda in naše države. Toda tudi ta vaš današnji uspeh in ves napredek vaših krajev je dober rezultat svobodnega življenja in razvoja v naši svobodni državi. A to svobodo nam je prinesla junaška srbska vojska, katero je s prvo srbsko armado na čelu vodil tedanji naš prestolonaslednik, naš sedanji vzvišeni vladar Nj. Vel. kralj Aleksander. Baš na istem mestu je izvojeval odlično zmago nad sovražnikom, ki je prinesla svobodo zaslužnjem bratom in spočela veliko delo našega osvobođenja in ujedinjenja.

Gospoda! V znak naše neizmerne hvaležnosti, zvestobe in vdanosti napram vzvišenemu vladarju vas pozivam, da vzkliknete iz vsega hvaležnega srca: »Živel Nj. Vel. kralj in njegov svetli dom!« (Burno odobravanje.)

Govor predsednika vlade so prekinili navzoči večkrat z burnim odobravanjem, ko ga je pa zaključil, je godba intonirala državno himno, ki so jo poslušali vsi navzoči stoje.

Ministrski predsednik se je še okrog 20 minut razgovarjal z raznimi osebnostmi in nato krenil s svojim spremstvom proti postaji. Medpotoma ga je množica navdušeno pozdravljala in na postaji ovacij kar ni hotelo biti konca. Ministrski predsednik se je odpeljal z vlakom proti Skoplju.

Mac Donald obljublja Indiji položaj dominijona

Petdnevna splošna debata zaključena z velikim govorom predsednika angleške vlade Težke in kočljive naloge konference

London, 21. novembra. AA. Splošna razprava na indijski konferenci je končala danes z govorom ministrskega predsednika Macdonalda.

Macdonald je dejal, da je njegova dolžnost podati pregled položaja v indijskem vprašanju, kakršen je dandanes.

Najvažnejše dejstvo je, je nadaljeval Macdonald, da smo vrvač zbrani vsi. Poslušali ste sijajne govore polne upanja indijskih princev. Slišali ste zastopnike raznih strank in interesov v Indiji. Stori ste še več: poslušali ste tudi mnenje indijskih žen o bodoči indijski ustavi. Vsi so zahtevali, naj se prizna Indiji položaj dominijona. Po petdnevni debati se ne more več odkloniti to priznanje. Poslušali ste govore, ki so nam podali mnenje Indije. Ti govori nas ne smejo ločiti, temveč moramo gledati, kako pridemo do sporazuma in premagamo vse težkoče.

Sastri je popolnoma odkritosrčno izjavil, da ni bil on on sam, ki je v zadnjih dneh izpremenil svoje mnenje. Naj se izpremenene mnenja tako, da se sporazumo rešijo vsi spori.

Govorec delegatom manjšin je dejal Macdonald:

»Vaše besede niso bile zaman, ne spominjamo se preteklosti, temveč mislimo na bodočnost. — Politika je v letu 1930 je odvezna od položaja, ki je nastal tekom let. Ni res, da bo vlada umeknila svoje obljube iz leta 1917. Vlada bo izpolnila vse, kar je bilo uradno obljubljen. Ta konferenca se je sestala, ker jo je vlada sprejela. Konferenca ima rešiti praktična vprašanja in mora premostiti vse težkoče.

Kot možje z velikim znanjem in izkuštvom morajo delegati konference rešiti vse probleme za srečo in mir indijskega naroda.

Govori na konferenci so bili velikega praktičnega pomena. Vzpostavili so zvezo med konferenco in indijskim narodom.

Vsi govorniki so poudarjali, da se morajo rešiti problemi v skladu s sedanjim položajem v Indiji in s tamošnjim ljudskim mnenjem. Priznali so objektivno in ne samo subjektivno stran svoje naloge.

Izjava princev je popolnoma zrevolucionirala položaj. Princi so veliko doprinesli k ustvaritvi združene zvezne Indije. Družina, je nadaljeval Macdonald, je najbolj karakteristična podlaga naše skupne arijske civilizacije. Družina, kakor je Begum dejal večeraj, združuje vas, pokrajine in države. Mislim, je nadaljeval Macdonald, da ste že imeli zvezo, ki je odgovarjala historičnemu razvoju in ki je vredna, da se ohrani tudi v bodoče. Ta zveza odgovarja tudi indijskemu in britskemu geniju, ki se je napajal iz istih zgodovinskih virov.

Nato je govoril Macdonald o praktičnih točkah sedanje razprave in omenil, da mora biti načrt zveze tak, da omogoči sodelovanje vseh interesov držav in manjšin v Indiji. Naša naloga je, da najdemo praktično rešitev teh vprašanj, ki naj jo uzakoni parlament. Ustava mora dovršiti dve temeljni nalogi: delati in pospeševati razvoj Indije. To je zgodovina vseh ustav naših dominijonov. Nadalje je Macdonald izjavil, da bo odborom konference pomagala angleška vlada. Macdonald je zaključil z upanjem, da bo sedanja indijska konferenca rešila indijsko vprašanje in ojačila prijateljstvo med Indijo in Anglijo.

Pariz, 21. novembra. »Temps« posveča indijski konferenci uvodnik, v katerem naglašja, da se Macdonaldova vlada nahaja glede indijske konference v istem kočljivem položaju, v katerem se je nahajala pred kratkim glede imperijalne konference. List se dalje vprašuje, ali ima Macdonaldova vlada sploh jasno opredeljeno indijsko politiko, in odgovarja, da je dovoljeno dvomiti o tem.

Vsi indijski delegati zahtevajo za svojo domovino položaj dominijona. Angleška javnost pa je vznemirjena glede koncesij, ki bi jih delavska vlada utegnila dati Indiji. Vsekakor stoji, da kaže vlada toliko popustljivost, da bo mogla le težko dobiti v parlamentu večino za svojo indijsko politiko. Zadnje besedo pa bo imel le parlament.

V nadaljevanju opozarja na dejstvo, da indijski nacionalisti sploh odklanjajo tudi dominijonski položaj in zahtevajo popolno neodvisnost od Anglije. Če se pomisli na drugi strani, da angleški parlament skoro gotovo ne bo hotel priznati Indiji dominijonskega položaja, postane povsem jasno, da so naloge indijske konference izredno težke in kočljive narave.

Oton Habsburški o svoji »pravici« do prestola

Svoje pravice bo uveljavil tedaj, ko bo mogel prinesiti Avstriji in Madjarski olajšanje in pomoč

Pariz, 21. novembra. d. Diplomatski dopisnik »Matina« g. Sauerwein je večeraj posetil bivšo cesarico Zito in njenega sina Otona. Danes poroča g. Sauerwein o svojem sprejemu in o avdienci, ki mu jo je dovolil polnoletni glavar hiše Habsburžanov. O tej avdienci piše g. Sauerwein: Oton je nazora, da morajo madjarski legitimisti na temelju pametne formule grofa Apponyja pričakovati povratka Habsburžanov samo v sporazumu z inozemstvom. Njegov povratek v obe prestolici (Dunaj in Budimpešta) mora služiti le interesom miru, ne sme pa prinašati velikih nevarnosti. Izrazi zvestobe, ki jih je te dni prejel,

mu dajejo zagotovilo, da goji večina obeh narodov simpatije do njega. Svoje pravice na prestol bo uveljavil na dan, ko bo v položaju, da more v poplačilo teh izrazov zvestobe prinesiti obema narodoma s svojo prisotnostjo olajšanje in pomoč.

Budimpešta, 21. novembra. d. Ob priliki polnoletnosti Habsburžana Otona so dali madjarski legitimisti kovati posebne novice, ki jih je madjarska vlada zaplenila. Novci imajo obliko starih francoskih 10 centimov. Na eni strani je podoba Matere Božje z Jezuškom, na drugi pa slika Otonova. Na tej strani je tudi napis: Dedni kralj Oton II.

Izredno kritičen položaj na Španskem

Madrid, 21. novembra. d. Ker se je doznelo, da je gotov del madridske garnizije nezanesljiv, so bile poklicane v prestolico močne čete z dezele. Močna ojačena madridske garnizije so prispela že tekom noči. Aretiran je bil novinar Rivera Sanchez, ker je v svojih člankih ostro napadal vlado. V Barceloni je bil danes končan splošni štrajk. Normalno življenje v mestu pa še ni bilo vzpostavljeno. V Valenciji je zaprta univerza, ker se je njen rektor izjavil solidarnega z dijaki. V Sevilli, kjer je tudi danes pomehala splošna stavka, je kljub temu prišlo do novih ostrih spopadov med policijo in delavci.

Berlin, 21. novembra. d. »Berliner Tageblatt« javlja iz Madrida podrobnosti o novi diktaturi. Na čelo diktature bo stopil triumvirat, obstoječ iz treh generalov: Martinez, Anida in bivšega notranjega ministra Sara. Situacija na Španskem je izredno kritična.

Proces proti makedonstvuščim v Sofiji

Sofija, 21. novembra. AA. V toku procesa proti morilcem Pundeve je bil danes zaslišan brat umorjenega Mihajlo Pundev. Dejal je, da je brat sprejel pisma, naj se čuva pred višjimi državnimi uradniki. Nato je bil zaslišan narodni poslanec Kulišev, ki je izrazil mnenje, da je umor Pundeve v neposredni zvezi z njegovim javnim delovanjem in organiziran s strani VMRO. Pokojni Pundev se je za časa življenja bal umora. Kot duhovni oče umora se mora smatrati Ivan Mihajlov. Vdova pokojnega Pundeve je dejala, da je ostala po smrti svojega moža brez vsakih sredstev za življenje. Po zaslišanju manj važnih prič je državni tožilec Tešev naglasil, da je z izjavami prič ugotovljena popolna krivda Medarova in Stamenkova. Tudi vzdržuje obtožnico proti Topukovu in Ivanu Mihajlovu.

Italijanski topovi za Turčijo

Rim, 21. novembra. AA. Turčija je naročila v Ansaldovih tvornicah v Puzzuoliu pri Neaplju topove v vrednosti 150 milijonov lir. Topnice so doslej izdelovale topove za italijansko vojno mornarico.

Dvajset habsburgujuščih aretiranih v Budimpešti

Budimpešta, 21. novembra. AA. Policija je snoči radi habsburških manifestacij aretirala 20 mladeničev. Nekega mladeniča je aretirala radi napada na stražnika.

Polet veleletala »Do X«

Bordeaux, 21. novembra. AA. Veleletalo »Do X« je večeraj popoldne odletelo v Spanijo. Po uspelem poletu je pristalo z 11 potniki v Santandru. Odtod bo danes v petek odletelo v Coruno. Nad Biskajskim zalivom je bilo viharno vreme.

Kraljeve besede

Mnogo velikih in težkih razlik so ustvarili vekovi med Jugoslavlani, toda v eni stvari ni med Jugoslavlani razlike, v tem namreč, da so vsi brez izjeme bili vedno na glasu kot odlični vojaki, kot pravi junaki. Kjerkoli so se borili Srbi, Hrvati ali Slovenci, povsodi je slava venčala njih orožje in vedno je morala zgodovina priznati, da so bili premagani le, če tudi nadčloveški napor ni mogel streti sovražne premoči. Tak glas so uživali v stari Avstro-Ogrski slovenski polki, ki so si ne enkrat priborili ime železnih polkov, tak glas so od turških časov neprestano dalje uživali hrvaški polki in to slavo so naravnost na blesteč način potrdili v balkanski in svetovni vojni srbski polki. Ni čuda, da je postal pojm jugoslovanskega vojaka identičen z junakom.

Ta silna vojaška slava, ki je vedno spremljala jugoslovanske bajonete, pa je na drugi strani povzročila, da so neprijatelji našega naroda širili po svetu glas, kako da so Jugoslavlani bojevitost in nasprotiki miru. Samo iz popolnega nepoznanja jugoslovanske duše ali pa iz grde zlobe so mogle nastati te klevete, kajti ni kmalu na svetu naroda, ki bi bil tako miroljuben, ko jugoslovanski. Prav v tej resnici pa je vzrok njegovega legendarnega junaštva.

Nikdar ni vodil jugoslovanski narod z lastne volje nobene napadalne vojne, ker si ni nikdar hotel prisvojiti tujega ozemlja, temveč je vedno branil le svoje. V tem pa je tudi razjasnitev jugoslovanskega nepremagljivega heroizma. Kajti Jugoslovani so se vedno boril le za pravično stvar, za to, kar je bilo od nekdaj njegovo. Ta zavest, da se bori za pravično stvar, je v zvezi z vero v Boga dala jugoslovanskemu vojaku ono silo, da ni nikdar upadel njegov pogum in da ga ni strla nobena težava in noben udarec. Vedno se je boril Jugoslovani le za svoje svete pravice in zato je bila tudi zmaga na njegovi strani.

Napadalnih in krivičnih vojn pa jugoslovanski narod ni poznal in jih ni hotel poznati, ker njegova želja je bila vedno le ta, da v miru uživa plodove svojega tihega dela. Vedno je bila najgloblja želja jugoslovanskega naroda, da živi v miru z vsemi svojimi sosedi in da vojna ne zavira njegovega stalnega razvoja.

In to najglobljo ter osnovno željo je poudaril tudi Nj. Vel. kralj v svojem razgovoru s francoskim žurnalistom Barbyjem. Tudi v tej osnovni točki so kraljeve besede potrdile, da veže kralja in njegov narod ena in ista osnovna misel.

Če je junaštvo svojstvena lastnost jugoslov. naroda, pa ni treba misliti, da je to junaštvo slepo in brez prevdarka. Nobenega boja se ne boji Jugoslovani, toda z golimi rokami se noče boriti. On je odličen vojak, ki hoče poznati vsa orožja moderne vojaške tehnike in če gre v boj, potem hoče iti pripravljen. In če vidi jugoslovanski narod, da se oborožujejo njegovi sosedi, potem hoče tudi sam biti oborožen, ker le oborožen more dati močno obrambo. Vse to je za vsakega Jugoslavana najenostavnejša resnica, ki jo izreka narod z enako jasnostjo, kakor jo je izrekel kralj. »Naše oboroževanje nima nobenega napadalnega namena, njegov cilj je samo naša obramba.« Tako je govoril kralj v imenu in iz srca naroda.

Z vsemi sosedi in vsemi narodi hoče živeti naš narod v miru, toda žalibog mora vedno znova ugotavljati, da nimajo te želje tudi vsi njegovi sosedi. Zato je naravno, da jugoslovanski narod loči med narodi, od katerih se nima bati nobenega napada, in med narodi, za katere nima te gotovosti. In ko jugoslovanski narod presoja tako svoje sosede in druge narode, potem mu pač dogodki sami kličejo dan na dan v spomin, da bi mogel vsled zavutih potov mednarodne politike priti v konflikt z marsikaterim narodom, toda nikdar ne s francoskim. Z njim je mogoče samo zavezništvo, ker z njim ga vežejo vedno isti interesi in globoka ljubezen, ki je bila posvečena od skupnih bojev.

Iz tega naravnega spoznanja pa nujno sledi, da bo jugoslovanska politika vedno slonela na francosko-jugoslovanskem prijateljstvu. Ljubezen do miru je ustvarila to prijateljstvo in zato tudi mima nobenega napadalnega namena, temveč služi le ideji miru, da se ohranijo mirovni dogovori in sedanje stanje, kakor je dejal kralj.

Vsa veličastnost enostavnosti jugoslovanskega miroljublja je v kraljevih besedah: Mir je najgloblja želja Jugoslavana, toda kdor bi narušil ta mir, ta bo imel opraviti z oboroženim in od junaštva prekipeljavim narodom. Tako je bilo v preteklosti, tako bo v prihodnosti. Kraljeve besede jamčijo to.

„Mir je za mojo državo največja dobrina“

Razgovor francoskega novinarja Henrija Barby-ja z Nj. Vel. kraljem - Zaradi bratovornih borb je bila potrebna radikalna notranjepolitična sprememba - Namen našega oboroževanja je naša obramba

Pariz, 21. novembra. I. V pariškem »Journalu« je ugledni francoski novinar in urednik tega lista Henri Barby objavil ta razgovor z Nj. Vel. kraljem Aleksandrom I. Barbuse pravi:

»Svečanosti, ki so jih priredili o priliki odkritja spomenika hvalečnosti napram Franciji, so bile pravi simbol v očeh nacije, ki občuti francosko-jugoslovansko prijateljstvo, spočeto na bojnih poljanah. Te svečanosti so globoko odjeknile po vsej državi in se pretvorile v veličastne manifestacije, katerim so se pridružili mnogobrojni Francozi, ki so prinesli prijateljski državi pozdrav Francije. Niti ena izmed teh ceremonij, niti izmed teh manifestacij ne more povzročiti sence nezaupanja neposrednim sosedom mile kraljevine, ki so jo ustvarila mirovna pogajanja. Za časa mojega bivanja v Jugoslaviji so se vse osebnosti, posebno zunanji minister Marinković, s katerim sem se razgovarjal, soglasno pritoževale nad nekaterimi sedanjimi težkočami, toda vsi so mi izpovedali svoje iskrene želje, da vidijo v prijateljskem sodelovanju s sosednimi narodi podlago politike miru, osnovano na spoštovanju obvez in mednarodnih sporazumov.

Davni spomini

To je enotno stališče, svobodno izraženo, dobro premišljeno i nastalo iz prepričanja, ki ne vara in za katero se je mogla najti potrditev v izjavah, katere mi je dal kralj Aleksander.

Dvorni avto me je odpeljal po divni poti, ki veže prestolnico Jugoslavije z dvorcem — na Dedinju, kjer mi je kralj blagovolil izkazati čast, da me je sprejel v posebni avdijenci. Dvor na Dedinju je zgrajen v starem srbskem stilu, sezidan na vzpetosti, ki presega Topčider, beograjski boullonski gozdiček. To je ena izmed najbolj priljubljenih rezidenc vladarja, ki more s terase dvorca z enim pogledom objeti staro Srbijo z ostrimi griči in ravnino novih predelov preko Donave in Save. Sprejel me je general Dimitrijevič, maršal dvora, in nato so me takoj spremlili do kralja Aleksandra. S spoštovanjem sem se poklonil, suveren pa se mi je približal z nasmeškom in z odprto roko:

»Gospod Barby, zadovoljen sem, da vas vidim. Že dolgo je, odkar niste prišli k nam.«

In sam kralj si ginjen prikljče na misel spomine na balkansko-turško vojno, srbsko-bolgarsko vojno in naposled svetovno vojno, ki sem jih doživel kot vojni dopisnik »Journala« s srbsko vojsko.

»Se li spominjate našega prvega srečanja?« me je vprašal kralj.

»Kako naj bi se ne spominjal!«
»To je bilo na fronti tik pred veliko bitko na Bregalnici. Naš vojni ataše polkovnik Fournier in jaz sva opazovala pobočja in grebene, ki so postali grob tlikih hrabrih. Polagoma je mrak padal na te vznemirljive prizore. Na enkrat nas prebudi iz najinih misli neki glas:

»Dovolite iskrenemu prijatelju Francije, da na ta dan srečen stisne roko dvema Francozoma.«

Bil je to prestolonaslednik Aleksander, poveljnik prve srbske armade, in zgodilo se je to 14. julija 1913.

»Pa ni bil,« nadaljuje kralj, »še en vojni ataše, ki je bil pooblaščen, da s polkovnikom Fourier-jem spremlja naše operacije?«

»Zares, sire, major Tomson, angleški vojni ataše.«

»Ah,« pripomni kralj, »to je oni, ki je kot minister letalstva Velike Britanije našel strašno smrt v strahoviti katastrofi zrakoplova R 101.«

Za temi so se vrstili še drugi spomini iz velike vojne in srbskega umika preko Albanije. Med njimi tudi dogodek, ko je kralj, tedanji princ-regent, v Hanu Fletu dovolil, da prebijem noč pod istim krovom kot on.

»Kako je bil težak ta umik,« je dejal kralj, »in kako je bila hladna tista noč!«

Prerajena zemlja

Povprašujem onega, ki mi govori s toliko svobodo. Leta niso zapustila svojega sledu v potezah njegovega lica. Jedva nekaj belih las označuje danes zrelega človeka. A obraz je vedno isti, s pravilnimi in energičnimi črtami in izza naočnikov isti pogled žive inteligence. Ne morem se premagati, da ne bi izrazil svoje zadivljenosti napram vitalnosti Jugoslavije in rezultatom, doseženim od meseca oktobra 1929 dalje, v dobi, v kateri je kralj s svojo osebno inicijativo ujedinil kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, troje rodov, enega in istega naroda, istega jezikovnega porenja ali različnih mentalitet. Ta politika je definitivno ustvarila eno Jugoslavijo, odslej eno in nedeljivo.

»Dolgo sem razmišljal, dolgo sem se držal, preden sem se odločil,« mi je eno-

stavno odgovoril kralj. »Borbe med političnimi strankami so postale preveč sirove in ni bilo drugega sredstva, da se prepreči propast naše lepe zemlje. Potrebna je bila radikalna sprememba v metodah uprave. Ali sem mogel gledati na bratovorne borbe brez intervencije?«

Cesar kralj ni povedal, pa je, da je realiziral ujedinjenje, ki je imelo tako srečen rezultat za Jugoslavijo s svojim prestižem in avtoriteto, ki jo uživa v vsej državi. On je živi simbol jugoslovanske nacionalizma. On je mogel edini zahtevati od Srbov, Hrvatov in Slovencev, da se odrečejo svoji bitnosti in od stare Srbije, da položi svoje stare in slavne zastave v muzeju zmage in da sprejme novi emblem, jugoslovansko zastavo kot skupni in neminljiv znak ujedinjenja.

»Da, jaz se oborožujem... toda zaradi obrambe sedanjega stanja stvari«

Po tem uvodu v notranjo politiko, je prešel kralj Aleksander k velikim aktualnim vprašanjem, ki se pojavljajo na političnem horizontu.

»Jugoslavija,« je nadaljeval kralj, se sklada s Francijo v vsem, kar se tiče evropske politike. Isti vzroki in posebej isti alarmantni glasovi odjeknejo tu prav tako kot pri vas in povzročajo isto vznemirjenje. Po svojem geografskem položaju imamo 7 sosedov. Jugoslavija pripada na isti mah Balkanu kot srednji Evropi. Ni li s tem dovolj rečeno, da so njeni vitalni

interesi v tesni zvezi prav tako z vsakim evropskim dogodkom kot tudi z notranjo razdvojenostjo Balkana? A jaz se ne branim izjaviti, da je mir za mojo državo največja dobrina. Naša največja želja je, da živimo v dobrih odnosih z vsemi svojimi sosedi.

Očitati so nam, pristavlja suveren z resnim naglasom, da smo preveč vezani na Francijo. To je napačno. Jugoslavija ni vezana niti na eno nacijo. Točno je edinole to, da ljubimo Francijo, da gojimo Jugoslavijo kot tudi njihov kralj resnični kult napram plemeniti in bratski Franciji. Mar li nimamo v ostalem iste nade in iste želje? Ali ne moremo teh nad in teh želja konkretizirati v eni besedi: mir? In na žalost imamo prav tako iste težave, iste nasprotnike, poznane in nepoznane.

Minister neke sosednje države me je pred kratkim vprašal o našem oboroževanju. Jaz nisem zanikal: Če se oborožujemo, je to zaradi tega, ker ima Jugoslavija nemojno voljo braniti pogodbe in sedanje stanje stvari. Recite odkrito: Naše oboroževanje nima nikakršnega agresivnega značaja. Njegov namen je le naša obramba. »Če me gospodarski položaj moje zemlje,« je zaključil Nj. Vel. kralj, »sili, da z zavestno pazljivostjo spremljam tudi najmanjši zunanji dogodek, potem mi še vse bolj nalaga izvajati zelo previdno politiko, politiko miru.«

S temi čuječimi in miroljubnimi besedami je Nj. Vel. kralj zaključil najin razgovor. Henri Barby.

Fašizem napoveduje obči pohod proti gosp. krizi

Znižanju uradniških prejemkov naj sledi splošno nizanje plač in cen — Ogorčenje in odpor med privatnimi nameščenci

Rim, 21. novembra. n. Nova borba fašistovskega režima, da spravi gospodarski položaj v ravnotežje, bo, kot vse kaže, ena največjih dosedanjih borb, s katerimi se fašistovski tisk rad ponaša. Kakor trdi fašistovski tisk, je fašizem skušal izvesti že nekaj takih akcij. Vse pa so se žalostno končale. Ena najbolj neuspešnih je bila tako zvana »žitna bitka«.

Sedaj je na dnevnem redu nova gospodarska bitka. Prvi korak je napravila vlada za uravnoteženje gospodarskega položaja z uvedbo zakonskega dekreta o znižanju plač državnih uradnikov. Takoj nato se je začela v vseh področjih gospodarska akcija, da se znižajo cene, tako da bodo v primeri s predvojnimi v razmerju 4:1. V mnogih mestih so z zmislu nove vladine gospodarske politike odprli vzorne trgovine, ki naj bi imele namen regulirati cene življenskih potrebščin v podrobni razprodaji. Fašistovski tisk naglašja, da bo treba poleg tega začeti tudi prav zares z akcijo za znižanje cen življenskih potrebščin v prosti trgovini. Vsi mali trgovci se bodo morali ravnati po zdravi konkurenci, ki je ne sme nihče spreminjati v špekulacijo, kakor je bilo to doslej običajno. Snoči so izdajatelj fašistovskega tiska sklenili znižati cene časnikom.

»Il Tevere« in »Il Lavoro Fascista« sta že znižala svoje cene od 25 na 20 stotink. Občine so bile pozvane, naj znižajo trošarino, in prva se je odzvala tej prošnji občina Acquila, ki je znižala trošarino za meso in električno strujo za 10%. Generalni fašistovski tajnik je poslal tej občini brzojavko, v kateri jo hvali, da je izdala tak ukrep. Prav tako so nekateri hišni posestniki v Milanu, Rimu in Turinu znižali stanarino v zvezi z akcijo za pobiranje draginje in uravnoteženje gospodarskih prilik. Za enkrat objavljajo listi statistič. podatke o stanju nezaposlenosti v Italiji. Po teh podatkih je bilo koncem oktobra nezaposlenih v Italiji 446.496, v septembru pa 394.630. Oktobra mesca lanskega leta je bilo v Italiji nezaposlenih 297.382 delavcev. Zaposlenih delavcev je bilo v Italiji koncem oktobra t. l. 860.732, v 6501 industrijskih in drugih podjetjih ter trgovinah. Potemtakem je v Italiji ena tretjina vsega delavstva brez posla. Istočasno objavljajo listi poročila o naraščanju stečajev. Koncem oktobra je bilo 1785 stečajev, koncem septembra pa 1452. Tudi število meničnih protestov je naraslo. Meseca septembra jih je bilo 85 tisoč 580, meseca oktobra pa 85.715.

Rim, 21. novembra. n. Znižanju plač državnih uradnikov je takoj sledilo znižanje plač nameščencev bank, tovarni in vseh privatnih podjetij. Tem uradnikom se bodo znižale plače, kakor poročajo, za 12—15%. Ta odločitev je izzvala med italijanskim uradništvom, ki je že itak slabo plačano, silen odpor. Največje ogorčenje pa je izzvalo dejstvo, da so ostale nespremenjene edinele plače fašističnim miličnikom, tako da se na račun italijanskega uradništva vzdržuje fašistična milica. Primanjkljaj v državnem proračunu stalno raste, ker so dohodki iz davkov radi vedno večje krize znatno

padli. Sedaj so padli tudi vrednost. papirji, in sicer povprečno za 4%, kar pomeni za italijansko gospodarstvo preko 1 milijarde lir izgube. Sploh je v italijanskem gospodarstvu zavladala velika desorganizacija. Italijanska industrija le z veliko težavo konkurira na svetovnih tržiščih tujim industrijam, ki skušajo oddati svoje blago za vsako ceno. Kakšen efekt bo imelo splošno znižanje plač v Italiji, se za sedaj še ne more videti. Na vsak način predstavlja ta korak nevaren poskus. Znižanje plač še bolj slabi kupno moč italijanskega uradništva, ki je v zadnjem času zaradi težke gospodarske krize že tako zelo močno padla. Izgleda, da fašistični režim izgublja zaupanje gospodarskih krogov, ki so mu pred več leti sami pomogli na površino. Na vsak način stoji fašistična vlada pred tako velikim problemom, da ga bo težko rešila, če je ne bo podpiralo vse prebivalstvo, kar pa je pri sedanjih razmerah prav malo verjetno. Ekonomska kriza se ne more rešiti z računskimi operacijami.

Ofertna licitacija za izdelavo obveznic

Beograd, 21. novembra. AA. Oddelek za državne dolge in državni kredit je odredil ofertno licitacijo za izdelavo druge izdaje 6% obveznic za finančno likvidacijo odškodnine za begluško zemljo v Bosni in Hercegovini. Likvidacija bo dne 9. decembra ob 11. dopoldne v omenjenem oddelku, Poštna ulica št. 70, soba 20. Pogoji licitacije se lahko izvejo v istem oddelku, soba št. 5, na vsak delavni dan v uradnih urah.

Odhod grofa Bethlena v Berlin

Budimpešta, 21. novembra. d. Ministrski predsednik grof Bethlen je opoldne odpotoval v Berlin.

Poslanik Beaumarchais pri Briandu

Pariz, 21. novembra. AA. Briand je sprejel Beaumarchaisa, francoskega poslanika v Rimu.

Guverner ameriške federalne banke v Parizu

Pariz, 21. novembra. AA. Kakor poroča »New-York Herald«, se je generalni guverner federalne banke Harrison razgovarjal z guvernerjem francoske narodne banke.

Mednarodna razstava za stanovanjsko kulturo

Berlin, 21. novembra. AA. Prihodnje leto bo v Berlinu mednarodna razstava za gradnjo mest in stanovanjsko kulturo. Doselej se je prijavilo 14. držav. Med temi so poleg Amerike in Anglije Danska, Nizozemska, Italija, Avstrija, Ogrska, Švica in Češkoslovaška. Te države so si že preskrbele razstavne prostore. Vodstvo razstave je v pogajanjih glede udeležbe Kitajske in Rusije. Pogajanja potekajo ugledno.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 21. novembra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Vladajoče vremenske prilike bodo trajale dalje.

Vtisi francoskih znanstvenikov v naših krajih

Bili so naravnost zadiavljeni nad njih krasoto — Pri akademski mladini — Naš akademski dom v Parizu

Ljubljana, 21. novembra.

Francoski znanstveniki pod vodstvom bivšega prosvetnega ministra in senatorja A. Honnorata so bili, kakor smo že javili, na ljubljanski univerzi prav priskrbeno pozdravljeni in sprejeti. Zanimali so se zlasti za napredek naše mlade univerze kralja Aleksandra in za univerzitetne institute. V zoološkem institutu so v prvi vrsti opazovali po naših kraških podzemeljskih jamah živečo človeško ribico. Profesorji so spraševali, kje v naših krajih živi ta redka živalica, ker so bili splošno mnenja, da je njena domovina edino le Postojnska jama. Z zadiavljenjem so francoski gostje nadalje ogledovali na tehniški lepo urejeni elektrotehnični institut. Bili so sploh povsod ugodno presenečeni.

O obisku Narodnega muzeja smo že večer poročali. Francoski gostje so posetili tudi Narodno galerijo. Tam jim je pojasnjeval posamezne zbirke slik in umetnine ravnatelj gospod Ivan Zorman.

Senator A. Honnorat, ki je iskren prijatelj in podpornik akademske mladine, se je tudi živahno zanimal za življenjske prilike in delovanje naših akademikov. Z obema rektorjema Couletom in Pineau-jem in drugimi profesorji je posetil dr. Oražnov dom v Wolfovi ulici, kjer so mu pojasnili namen ustanove blagega dobrotnika slovenskih medicincev. Nato so si francoski gostje ogledali lepo dvorano akademskega doma na Miklošičevi cesti in naposled Akademski kolegij v Kolodvorski ulici. Tu so akademiki priredili prijatelju in podporniku jugoslovanske mladine ovacije, nakar je senator Honnorat imel kratek nagovor, pozivajoč mladino, da se posveti za največjo marljivostjo in skrbnostjo svojem študiju, da bo mogla potem v praktičnem življenju uspešno delovati za napredek lepe domovine.

Zvečer je bila, kakor smo javili, intimna večerja, kjer so si naši profesorji in francoski gostje izmenjali mnoge misli in ideje.

Senator Honnorat in njegovi tovariši so bili

naravnost zadiavljeni nad naravno krasoto naših krajev, nad mičnostjo kmetijskih domov in nad cerkvicami vrh hribov in gora. Iz Zagreba proti Ljubljani so se večeraj dopoldne vozili s potniškom vlakom. Nad Posavjem in Zasavjem je blestelo lepo jesensko sonce, ki je dajalo vsem krajem poseben jesenski čar. Senator Honnorat in tovariši so odkrito priznavali in zatrjevali:

»Kako je čudno, da še niso v te lepe kraje prišli naši Francozi kot turisti.«

Pri slovesu na glavnem kolodvoru so se vsi gostje še enkrat toplo zahvaljevali za sprejem in izkazano gostoljubje ter naglašali, da odnašajo iz Jugoslavije najlepše vtise in najboljše spomine.

Senator Honnorat kot podpornik jugoslovanske akademske mladine se mnogo trudi, da bi tudi naša država zgradila v Parizu, v takozvanem mestnem delu »City universitaire« poseben akademski dom. Za časa bivanja v Beogradu se mu je posrečilo pridobiti merodajne faktorje za ta načrt. G. Honnorat je glavni iniciator in organizator akcije za zidavo akademskih domov v omenjeni mestni četrti. Posebni odbor, kateremu načeluje, je zbral v ta namen ogromen kapital in tudi mnoge tuje države so prispevale z večjimi zneski. »City universitaire« postane pravo mednarodno zbirališče akademske mladine.

Najtoplejša zahvala francoske delegacije

Beograd, 21. novembra. AA. Minister za zunanje zadeve dr. Vojislav Marinković je sprejel sledeči brzojav iz Ljubljane:

V trenutku, ko zapuščamo vašo divno in plemenito zemljo, smatram za svojo dolžnost, da vam v svojem in v imenu delegacije francoskih univerz ponovim našo vero v bodočnost Jugoslavije in našo zahvalo za veliko pažnjo, ki smo jo bili deležni, kakor tudi našo vdanost vsem onim, ki delajo na zbliznanju naših dveh narodov. — Honnorat.

Ob desetletnici evakuacije Krima

Te dni je poteklo deset let, odkar je bila zaključena ruska državljanska vojna, ki je zapečatila usodo nadaljnjega razvoja Rusije.

O vzrokih razgroma zadnje ruske nacionalne armade so mnenja deljena. Gotovo pa je, da k razgromu ni malo pripomogla dotedanja kulturnopolitična preteklost ruskega naroda, ki ni dopustila, da bi mogla mlada demokracija pogustiti korenine v nezrahljani grudi bivšega samodržstva s tradicijo stoletij brez upoštevanja duha dozorelega novega časa. Le v nenaravno zadržanem razvoju, v atmosferi nesporazuma vekov in zakrivanja oči pred problemi nove gospodarsko-politične strukture naroda je bilo mogoče tako prepričano in s takim povdorkom zaključiti Merezkovskemu leta 1908., da bo s padcem carizma padlo tudi rusko pravoslavlje in bo nastala taka vrzel, ki je ne bodo mogle zamašiti vse demokratske republike sveta (»Car in revolucija«, 1908.).

Tako se je tudi zgodilo.

V viharju revolucije je izginila politična moč cerkve in vseh demokratičnih vlad, tja se je udril Kerenski in tedanja, komaj sklicana konstituenta, v njem so poginili odlični možje, ki jim ni odrekati ne sposobnosti ne volje, kakor admiral Kolčak, generali Judenič, Denikin in drugi. Zadnji Vrangl.

Par tednov nato, ko je zdaj pokojni general poskušal zavzeti donekri premogovni rajon, je že morala njegova armada zapustiti Krim. Prvi odločilni neuspeh je imela njegova sila pri

naskoku na Rakovske pozicije dne 14. oktobra. Napad drugega armadnega zbora z 12 tanki je bil odbit in s tem je bila iniciativa iztrgana iz rok njegovega štaba. Dne 28. oktobra je začela razvijati rdeča armada generalni naskok na vsej fronti. Kljub upornemu in obupnemu upiranju Vranglove armade so rdeče kolone prišle do krimske zemeljske ožine, do zadnjih belih utrd, zavarovanih z daljnobojnimi morskimi topovi. Na sektorju Perekop—Sivaš so bile skoncentrirane močne pehotne in vojni-tehnične sile. Priprava za napad in obrambo je bila končana proti večeru 6. novembra na obeh straneh. Siloviti naskok rdeče armade dne 7. novembra ponoči je uspel samo zato, ker je del rdeče vojske obšel perekopske utrdbe po dnu skoraj usahlega Sivaša. Po 48urnem strahotnem, brezobzirnem klanju je bil Perekop za Vrangla izgubljen. Ostale so samo še Jušinske postojanke, ki so pa v težkih bojih ostale za boljševiki že 11. novembra.

S tem je bilo vse odločeno. Začel se je paničen beg, ki bi se ne bil niti posrečil v tem obsegu, če bi ne bila tudi rdeča armada na koncu svojih sil.

Dne 12. novembra je rdeča armada zasedla Džanskoj, 14. Simperopolj, 15. Sevastopolj in 16. novembra Kerč. Njen pohod je ustavilo morje, po katerem so tiste dni pluli parniki z bežečimi masami v tujino.

Državljska vojna je spremenila obliko, a se ni končala in še do danes ni mir podpisan.

Zborovanje gospodarskih organizacij v Trbovljah

V petek popoldne se je vršilo v trboveljskem Sokolskem domu veliko zborovanje gospodarskih organizacij, ki se ga je udeležilo do 500 gospodarjev. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen g. Ivan Berger, za zapisničarja pa gostinčar Miloš Rošin. Glavno poročilo je podal načelnik občinskega upravnega odbora trgovec Vinko Pavlin, ki je uvodoma omenil, da se je v zadnjem času silno mnogo zabavljalo vsled sprememb pri odmeri davkov. Ta kritika pa je bila neutemeljena.

Nato je govoril župan Gustav Vodušek o trboveljskem občinskem gospodarstvu in trboveljskih financah. Naševal je težave, ki jih mora rešiti sedanji občinski odbor. Prejšnji občinski odbor je zgradil mnogo objektov, vsled česar so občinski dolgovi narasli na okroglo 11.000.000 Din. Občinska podjetja, ko pogrebni zavod, klavnica in hladilnica so rentabilni.

Nato je govoril župan proti mnenju nekaterih ljudi, da bi se moralo znižati število šol. To je čisto napačno, ker bi po tem delavec kulturno silno zaostal. Narobe je potreba zgraditi še novo šolo v Hrašniku. Enako je potreben nov vodovod, vsled česar bo narasel občinski dolg na 20 in pol milijona Din. Vsled sedanje težke gospodarske krize, ki se še ne bo kmalu omilila, bo mogla občina tem težje kriti vse svoje obveznosti. Prihodnje leto bodo znašale obresti za dolg že okoli 2.000.000 Din, drugih stroškov bo 3.000.000 Din in nevarnost je, da bo vsled tega treba zvišati doklade od 95 na 200 odst. Če TPD ne bo izplačevala dividend, potem se bo to skoraj gotovo moralo zgoditi, ker bodo

odpadle njene doklade. Končno je izrazil gospod župan željo, da bi se gospodarski krogi bolj zanimali za občinski proračun in ga pregledali, kadar je razpoložen.

Glavno poročilo je nato podal g. Vinko Pavlin, ki je govoril o krizi, ki je objela skoraj ves svet in ki je drugod mnogo težja ko pri nas. Poročal je nato o obisku ministrov v Celju ter povdaril, kako se sedanja vlada neumorno trudi, da odpravi težke prilike. Prejšnje vlade so sicer v Trbovljah naročevale več premoga, niso ga pa plačale. Sedanja vlada pa plača točno vse račune. Naravno je, da skuša vlada najprej dvigniti lastne t. j. državne rudnike. Potrebno je, da trboveljski premog uspešno konkurira z drugim premogom. Le na ta način bo mogoče delavstvo bolj zaposliti. Bati se pa je, da se bo kriza še poostрила, s čemur bo tudi silno prizadeto obrtništvo v Trbovljah. Število obrtnikov je že danes v trboveljski občini zelo visoko. Vseh obrtnikov je samo v Trbovljah 480, več kot v vsem ostalem okraju. G. Pavlin je nadalje govoril o prizadevanju ministra inž. Serneca, da bi pridobil nove odjemalce za premog. Je pa negotovo, če bo mogel naš premog s tujim konkurirati.

Sedanjo krizo najjasnejše kažejo te številke: Lani je bilo zaposlenih v trboveljskem rudniku 2885 delavcev, ki so prejeli nad 51.000.000 Din na mezdah. V istem času je bilo letos zaposlenih 2435 delavcev, ki pa so prejeli le nekaj nad 28.000.000 Din mezde.

Nato je govoril g. Pavlin o davkih in o avtonomnih dokladah. Vsi davki izhajajo še iz

strankarske dobe. Sedanja vlada pa že pripravljala zakone, s katerimi se bodo davki omilili. Koncem svojega govora je govoril o delu vlade in pogumnem državnem koraku našega kralja ter pozval vse navzoče, da zakličejo svojo mlado vladarju trikratni »Zivio!«, čemur so se zborovalci navdušeno odzvali.

Nato je bila soglasno sprejeta resolucija, ki se odposlje kraljevi banski upravi Dravske banovine. (Resolucijo objavimo jutri.)

Po sprejemu resolucije se je govorilo še o vodarini ter se je po daljši debati sklenilo, da se uvedejo vodni števeci.

Zakon o zobozdravniki in zobotehnikih

Beograd, 20. novembra. A. A. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev predpisal in proglasil

Zakon

o zdravnikih-specialistih za bolezni ust in zob in o zobnih tehnikih.

I. Zdravniki-zobni specialisti

§ 1. Pravica na specializiranje zobne zdravniške prakse gre samo onim doktorjem medicine, ki so se specializirali za usta in zobe. Naziv specialista za bolezni ust in zob dobe samo doktorji vsega zdravilstva, ki so se usposobili na tuji ali domači univerzi ali na oddelku za stomatologijo v državni bolnici v Beogradu. Ta specializacija traja dve leti, mora pa se izvesti tudi na stomatoloških oddelkih onih državnih in banovinskih bolnic, za katere to odredi minister za socialno politiko in narodno zdravje. Po dveh letih položijo zdravniki izpit pred komisijo, ki jo določi minister za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 2. Vsi zakoni in uredbe, ki veljajo za zdravnike-specialiste vseh strok, veljajo tudi za zdravnike-zobne specialiste.

§ 3. Zdravniki-zobni specialisti morejo imeti samo eno privatno ordinacijo. Zdravniki-zobni specialisti ne smejo v svoji ordinaciji zaposlovati pomožnega osebja za kakršnokoli delo v ustih pacientov razen doktorjev vsega zdravilstva.

§ 4. Zdravniki, ki nimajo pravice izvrševanja zobne zdravniške prakse, ne smejo izvrševati nikakega zdravljenja v zobni tehniki.

§ 5. Tuji podaniki, sprejeti v državljanstvo kraljevine Jugoslavije, so dolžni v vseh pogledih ravnati se po odredbah tega zakona ne glede na prejšnjo prakso v inozemstvu in položiti v § 1 tega zakona predpisane izpite na kateri domači fakulteti. Glede nostrifikacije njihovih doktoratov veljajo predpisi 4. julija 1930. Od tega so izzete znanstvene avtoritete, ki bi jih povabile domače fakultete ali konsilijariji, pozvani po domačih specialistih.

§ 6. Otvoritev zasebnih zobnih klinik ali poliklinik je prepovedano.

II. Zobni tehniki

§ 7. Opravljanje zobotehničnih del spada v delokrog zdravnikov-zobnih specialistov.

§ 8. Delo zobnih tehnikov spada v celoti pod nadzorstvo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 9. Zobni tehniki so pomožno osebje zdravnikov-zobnih specialistov in zobozdravnikiških ustanov. Njihovo delo je izključno v zobotehniški delavnici in se začne pri negativu, ki ga dobe pri zdravniku-zobnem specialistu.

§ 10. Učenci in učenke za zobne tehnike morajo imeti 4 razrede srednje ali 8 razredov narodne šole. Prebiti morajo pri strokovnem delu 3 leta, in sicer v državnih klinikah in poliklinikah, pa tudi v stomatoloških oddelkih državnih ali banovinskih bolnic ali pri zdravnikih-zobnih specialistih in specialistih za usta. Po končanem teh letih postanejo zobni tehniki-pomočniki. O prihiti vstopa v uk se morajo prijavit pristojnemu prvostopnemu oblastvu občje uprave, kjer se tudi odjavijo. Pristojno oblastvo bo vodilo evidenco in kontrolo nad učenci in učenkami za zobotehnične osebje nad zobno-tehničnimi pomočniki. Učence in učenke za zobne tehnike ali zobotehnične pomočnike morajo njihovi delodajalci poučiti, da se morajo prijaviti na pristojno oblastvo. Izpričevala delodajalca, ki ga da učencem in učenkam ob koncu uka, morajo biti overovljena in legalizirana od upravnega oblastva. Druge predpise glede učenja in izpitov po končanem uku in strokovni praksi bo predpisal minister za socialno politiko in narodno zdravje.

III. Začasni ukrepi

§ 11. Zdravnik, ki ga je ta zakon zatekel v vršitvi zobozdravnikiške prakse, ohrani pravico in naziv zobnega zdravnika, a zdravnik specialista naslov specialista.

§ 12. Zdravnik, ki se na dan uveljavitve tega zakona nahaja v praksi, obdrži naziv zobnega zdravnika in pravico prakse po točki 1. odloka ministra za socialno politiko in narodno zdravje, o izpremembi pravic o zobni medicini in zobni tehniki z dne 30. marca 1929. ZBR 16058, Službene novine, št. 136 II z dne 19. junija 1930. Naziv specialista gre odslej samo po določbah tega zakona.

§ 13. Doktorji zobne medicine in zobni kirurgi, ki so pridobili pravico prakse pred uveljavitvijo tega zakona, obdrže pridobljene pravice in naziv zobnega zdravnika.

§ 14. Osebe, ki se na dan uveljavitve tega zakona nahajajo v učenju v ustanovah, kjer lahko pridobe naziv zobnega zdravnika, najmanj eno leto in so položili maturo po končanem šoli

in po euoletnem zobozdravnikiškem stažu v klinikah, somatoloških oddelkih, imajo pravico na zobozdravnikiško prakso in naziv zobozdravnika.

Osebe, ki so začele z učenjem v teh ustanovah po tem roku, nimajo več pravice do zobozdravnikiške prakse in naziva zobozdravnika.

§ 15. Doktorji zobne higijene in doktorji zobne medicine morajo svoj akademski naslov vidno razobesiti in se ravnati po zakonu o osebnih imenih.

§ 16. Koncesije obstoječih zobnih klinik trajajo dalje, vendar se ne morejo prenesti na druge osebe ali v druge kraje.

§ 17. Dentisti, ki so na dan uveljavitve tega zakona imeli pravico dentistične prakse, lahko dalje opravljajo to prakso.

Osebe z dentistično diplomom, a brez prakse, pridobe to pravico, ako se prijavi v 6 mesecih k izpitu in položijo izpit v 6 mesecih.

Ti dentisti lahko izvršujejo zobna dela, vendar jim je prepovedano zdraviti usta in deljuse, uporabljati rentgenske in podobne žarke, izvajati narkozo ter opravljati krvne operacije. Dovoljeno jim je samo izdiranje zobov. Dovoljen jim je samo naslov dentista.

(Konec jutri)

Mladenič v mlatilnem stroju

Mlatilni stroj ga je zagrabil in ga težko poškodoval

Slovenjgradec, 20. novembra.

24letni Krenker Josip, sin bogatega kmeta Krenkerja in Dovž, je imel v sredo delo pri mlatilnem stroju. Kar ga je zgrabil mlatilni stroj za obleko in ga spravil med svoje lopate. Samo kratek obupen klic in nesrečnej je po hudem udarcu izgubil zavest. Prihitei so domači in ustavili stroj. Nezavestnemu mladeniču so morali razrezati obleko, da so ga spravili iz mlatilnega stroja.

Videč, da je nesrečnej še pri življenju, so ga takoj z avtom, ki ga je radevolje dal na razpolago lesni trgovec g. Čas, pripeljali v tukašnja bolnico, kjer je bil takoj operiran. Desno roko je imel razmesarjeno in težke poškodbe po vsem obrazu. Po dolgi nezavesti se je mladenič zbudil — a brez desne roke, ki so mu jo odrezali pri rami! Sam še sedaj ne more verjeti, da je ušel smrti, ki bi skoro uničila njegovo mlado življenje.

Gledališče

Ch. Gounod: »Faust«

(Gostovanje g. Wraga.)

Mefisto je pevsko in igralsko hvaležna vloga, ki pa zahteva od pevca voluminozen in obširen material, od igralca pa dokaj neprilijena, naravne igre in bogastva v mimiki. Vloga je nevarna za onega, ki se da lahko zavesti v pretiravanje. Gost g. Wraga je svojega Mefista podal v vsakem oziru prvovrstno. Igral je umirjeno, brez nepotrebnih kulinskih gest, pel je čisto, ritmično in nepretirano. Čeprav je Mefisto centralna figura opere, ni g. Wraga tega hoté podarjal, a je prišlo samo od sebe. Prva dobrodošel nam bo še v kateri drugi vlogi. Kovačev Faust je bil na nekaterih mestih prav dober, pri dveh, treh frazah je pa Kovač preveč slinilo menjaval registre. Majdičeva je bila kot Margareta pevsko prav dobra, v zadnji sliki prav odlična. Janko kot Valentin je podal zopet vzorno kreacijo z zaslužnim aplavzom na odprti sceni. Poličeva (Siebel) in Španova (sosedja) sta bili v manjših vlogah prav na mestu, Perko pa bi po mojem mnenju bil uporaben tudi za nekoliko večje vloge. Predstava, ki jo je vodil dirigent dr. Švara, je potekla do konca animirano, orkester je bil zopet fino izdelan. Predgra bi bila lahko malo bolj razgibana, sicer je pa to stvar okusa. Gledališče je bilo skoraj polno.

Slavko Ostere.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 22. nov.: »Gospa ministrica«, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 23. novembra: Ob 15. uri »Utopljene«, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

— Ob 20. uri »Serija A-000.001«. Izven.

Ponedeljek, 24. novembra: »Sen kresne noči«. Red A.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 22. nov.: »Evgenij Onjegin«. Gostuje Stepanovski, tenorist opere v Katovicah. Ljudska predstava pri znižanih cenah, na korist Udruženja gledaliških igralcev. Izven.

Nedelja, 23. nov.: Ob 15. uri: »Gorenjski slavček«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri: »La Mascotte«. Opera. Izven.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Sobota, 22. nov. ob 20. uri: »Gospa ministrovka«. Delavska predstava pri znižanih cenah.

Nedelja, 23. nov. ob 15. uri: »Gospa ministrovka«. Kuponi. — Ob 20. uri: »Življenje je lepoc. Premijera.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo 23. t. m. bosta v mariborskem gledališču dve dramski predstavi: popoldne ob 15. uri se bo vprizorila »Gospa ministrovka«. Kuponi. — Zvečer ob 20. uri pa bo premijera optimistične komedije francoskega pisatelja Marcela Acharda »Življenje je lepoc.

Ptujski gledališki abonma. Na posebno željo ptujskega občinstva namerava mariborsko gledališče tudi letos razpisati ptujski gledališki abonman ter bo objavilo vse potrebne podrobnosti v jutrišnji številki.

Dnevne vesti

— Spomenik kralju Petru v Kastvu. Na glavnem sprehajališču v Kastvu bodo postavili spomenik kralju Petru Osvoboditelju. Spomenik bo izdelal kipar Meštrovič.

— Proslava osvobođenja v Splitu. V četrtak je mesto Split zelo svečano proslavilo 12letnico prihoda srbskih čet in osvobođenja mesta. General Trnković, ki je vodil tedaj prve čete v Split, je poslal županu dr. Račiću pozdravno brzojavko.

— Knez Pavle in kneginja Olga na umetniški razstavi. Nj. Vis. knez Pavle in kneginja Olga sta obiskala umetniško razstavo Dobroviča in Stijevića v Beogradu. Ogledovala sta si slike in kipe ter se posebno zanimala za načrt Terazije Dobrovičev, ki je bil v mednarodni razstavi nagrajen.

— Službeni list kr. banske uprave Dravske banovine št. 39 z dne 22. novembra 1930. Ima sledečo vsebino: Zakon o javnih skladiščih; Pravilnik o ureditvi gozdarske službe pri občinah upravnih oblastih; Odločba gospoda ministra za finance o uravnavi postopka za likvidacijo državnih obvez iz proračunskega leta 1929/30.

— Minister Sernee ustanovni član Sokola. Odbor Ljubljanskega Sokola ugotavlja z ozirom na tozadavne časopisne novice, da je minister za šume in rude, brat inž. Dušan Sernee v mesecu juniju t. l. pisмено prijavil svoj vstop kot ustanovni član v naše društvo ter bil soglasno sprejet na redni seji društvenega odbora dne 8. julija t. l.

— Avtomobilski klub, sekeija Ljubljana obvešča: Prvi hrvatski motoklub priredi jutri dne 23. t. m., če bo slabo vreme pa dne 30. t. m. sodelovanjem in pod pokroviteljstvom Saveza motokluba ter zagrebške sekeije Avtomobilskega kluba prvo gorsko dirko na 1 km in sicer na progi Vončina in deloma Vočarska cesta v Zagrebu. Člane, ki žele prisostvovati tej lokalni in zanimivi prireditvi, obveščamo, da se prične dirka vsakokrat ob 10. uri dopoldne.

— Telesno-kulturno društvo Atena otvori začetkom decembra t. l. v prostorih Šolske kuhinje v Prečni ulici št. 2, kuharski tečaj za služkinje. Pojasnila daje vodstvo šolske kuhinje vsako dopoldne. 809

— Odprta noč in dan so groba vrata! V Ljubljani je umrla ga. Fani Gregorčičeva, rojena Koširjeva iz Trsta, ki se je zlasti pred vojno zelo živahno udeleževala v vseh narodnih društvih v Trstu, posebno pa v pevskem društvu Kolo. Pogreb pokojnice bo danes iz mrtašnice Sv. Krištofa. Naj v miru počiva, žalujočim naše globoko sožalje!

— Gostovanje v Višnji gori. Jutri v nedeljo ob 16. uri bo gostovala v Sokolskem domu dramska družina Soča. Uprizoril se bo Strindbergov »Oče«. Pred predstavo kratko predavanje. Ker se vrši predstava popoldan, se je bodo gotovo udeležili lahko tudi okoličani.

— Kupletist Danilo Bučar je izdal v samozaložbi prvo serijo svojih kupletov s spremljevanjem klavirja. Zvezek obsega 8 strani in je zelo lično opremljen. Avtor je s tem ustregel zlasti našim podeželskim odrom, katerim zdaj ne bo manjkalo primernih komadov za komične nastope. Klavirska spremljevanja lahko izvedljiva. Kupleti se naročajo v vseh knjigarnah in pri avtorju Gradišče 2, II.

— Delavski orkester društva »Zarjec«, in sicer godalni orkester, bo imel svoj prvi koncert v letošnji sezoni v ponedeljek 24. t. m. v dvorani Delavske zbornice.

— Starološka Strahlova umetnostna zapuščina je razstavljena v veliki dvorani Narodne galerije v Narodnem domu. Razstava je odprta vsak dan od devetih do petih.

— Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev. 660

— Volna, bombaž, nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Zidovska ulica 4 in Stari trg 12. 166

Najlepše

Miklavževo darilce

za otroke je lepa aluminijasta kuhinjska garnitura, ali vedrica za pesek, lopatica itd., katero dobite v bogati izbiri pri tvrdki

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35. Oglejte si zalogo in izločbe!

— Pravda zaradi Božičevega patenta. Pred beograjskim kasacijskim sodiščem so te dni obravnavali afero inž. Božiča. Ta je iznajditelj po ravnavi afero inž. Božiča. Ta je iznajditelj po njem imenovane zavore za vlake. Patent te iznajdbe je prodal škodi na Češkoslovaškem za 6 milijonov. Istočasno se je pa baje pogajal za prodajo patenta z neko francosko firmo. Zato je škoda razveljavil svojo pogodbo.

— Zagoneten nestanek narednika Brodnika. Iz Bihača poročajo o zagonetnem nestanku orožniškega narednika Slovenca Janeza Brodnika. V petek 10. oktobra je odšel v službo in se ni več vrnil. Bil je nad vse vreden in priden orožnik. Z njim so bili vsi predpostavljeni zadovoljni. Blagajno, ki jo je upravljal, so našli v največjem redu. Sumi se, da so ga ubili razbojniki.

— Drzen vlom v gimnazijo. Drzni vlomilci so vlomili v pisarno ravnateljice ženske gimnazije v Sarajevu in odnesli denarja in vrednostnih papirjev za 100.000 Din. Odnesli so tudi vložne

knjižice in pečatnike. Policija je uvedla obsežno preiskavo.

— Vreme. Včeraj je bilo v pogledu temperature milejše, toda močno oblačno vreme. Barometer še vedno pada, nasprotno se dviga termometer. V Dravski banovini je včeraj barometer padel za 3:1 do 3:7 mm, po ostalih pokrajinskih državah pa za 1 do 3:9 mm. Barometersko stanje v državi je variralo med 756:1 in 767:2. Vremensko stanje v Dravski banovini je bilo včeraj naslednje: Ljubljana; barometer 758:5, temperatura 11:8, relativna vlaga 8:5, veter W z brzino 6 m na sekundo, oblačnost 10, najvišja temperatura 12:8, najnižja 10, Maribor; barometer 756:1, temperatura 11, relativna vlaga 7:6, mirno, oblačnost 10. Po ostalih krajih je včeraj barometer kazal: Zagreb 757:5, Beograd 769, Skopje 767:2, Sarajevo 762:2, Mostar 763:7, Split 763:1, Vis 762:2. Včerašnjaja jutranja temperatura se je v državi gibala med 7 C in 15 C. Termometer je včeraj zjutraj kazal: Zagreb 15, Beograd 11, Skopje 7, Sarajevo 12, Mostar 10, Split 16, Vis 12. Splošno je bilo mirno. Včeraj je bilo brez dežja.

Ljubljana

Sobota, 22. novembra 1930., Cecilija. Pravoslavni: 9. novembra, Jezdimir.

Nočno službo imata lekarni Sušnik in Marjinec na trgu in Kuralet na Gosposvetki cesti.

■ Za novinarski koncert dne 1. decembra si lahko rezervirate sedeže. Te dni bodo v prodaji v Matični knjigarni. Doslej je bila dvorana na novinarskem koncertu vsako leto popolnoma zasedena. Letos bo spored koncerta posebno skrbno sestavljen in bo zadovoljil slehernega gosta.

■ Klub primork prosil za naše siromašne primorske rudarje v Srbiji vse one, ki imajo stare obnošene, strgane moške obleke, da blagovoljijo to javiti gospej Maši Gromovi, Dolenjska cesta 14, ki pošlje ponje.

■ Opozarjamo na današnji oglaševalski Ant. Krisper.

■ O novi Ljubljani predava prihodnji četrtak 27. novembra ob pol 9. uri zvečer v restavraciji »Zvezda« na družabnem večeru Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo Ljubljanski podžupan gospod prof. Evgen Jarc.

■ Poroka. V kapelici frančiškanske cerkve se je včeraj dopoldne poročila gđe. Anica Franketova z g. Josipom Karisom, uradnikom zavarovalnice »Feniks« v Ljubljani. Bilo srečno!

■ Ljubljanska opera ima nočoj odličnega poljskega gosta in sicer v Čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«. Tenorsko partijo poje g. Josip Stepanovski iz Katovic, ki je bil takoj po prevratu več let izredno spoštovan član naše opere. Predstava je na korist Udruženja ter se vrši izven abonmana pri znanih opernih cenah. Ostala zasedba je sledeča: Tatjana poje gđna Majdičeva, Olga gđna Španova, Gremina gosp. Rumpelj, v ostalih vlogah sodelujejo gg. Kogojeva, Strniševa, Janko, Sekula in drugi.

■ Potres v Ljubljani. Potresomer zavoda za meteorologijo in geodinamiko je včeraj zjutraj zaznamoval potres precejšnje jakosti na razdalji približno 550 km. Nekateri na Gorenjskem so ga tudi čutili. Kdor bi ga čutil, naj to javi gornjemu zavodu na univerzo v Ljubljani.

■ Tenorist Josip Stepanovski, naš odlični prijatelj, je prispel v sredo zvečer v Ljubljano. Partijo Lenskega, katero je kreiral pred 12 leti kot prvi v obnovljeni operi, bo pel v slovenskem jeziku. Predstava se vrši izven abonmana, po znanih cenah. Opozarjamo vse občinstvo, da nastopi gospod Stepanovski samo enkrat, ker sodeluje prihodnji teden že v Katovicah pri proslavi poljskega narodnega praznika. Vstopnice se naročajo lahko tudi telefonično (telef. št. 2231) ali v pisarni Udruženja gledaliških igralcev od 2. do 3. ure v mali hišici pri operi.

■ Tramvaj. Uprava električne cestne železnice nam sporoča, da bo nočni promet zgostila tako, da bo od sobote dne 22. t. m. dalje vozil tramvaj vsake pol ure na vse strani, in sicer bo odhod z glavnega kolodvora ob 22., 22:30, 23., 23:30 in 24., izpred Mestnega trga proti garnizijski bolnici in proti Dolenjski cesti ob 22:7, 22:37, 23:7, 23:37 in 24:7. Odhod od garnizijske bolnice in Dolenjske ceste proti mestu ob 22:15, 22:45, 23:15 in 23:45.

■ Konj ga je udaril. V ljubljansko javno bolnico so včeraj popoldne pripeljali iz Suhadol pri Kamniku 4letnega posestnikovega sina Franceta Konecila. Bil je nezavesten. Dopoldne je Francek šel v hlev in hodil okrog konja. Konj pa ga je brenil naravnost v glavo tako, da se je Francek nezavesten zgrudil na tla. Rana na glavi je smrtonosna.

■ Vlom v železniški vagon. Na takozvanem »štokglazu« glavnega kolodvora je bilo te dni med racijo zelo živahno. Tam so stražniki ujeli marsikaterega sumljivca. V torek je neki Jože s silo odprl tovorni voz, v katerem je bil naložen sladkor za »Nabavljalo zadrugo javnih nameščencev v Ljubljani«. Iz voza je odnesel 20 kg sladkorja. Včeraj je bil Jože aretiran in izročen sodišču.

■ Drobiž policijske kronike. Policijski upravi je bila prijavljena tatvina kolesa, manjša utaja, prestopke z glaševalnih predpisov, neprevidna vožnja z motornim kolesom in težka telesna poškodba, prekrščenje policijske ure, težja nezgoda, prekršek avtopredpisov in 4 prekrški cestnopolicijskega reda. Mnoge stranke, ki imajo podnajemnike, ne vpoštevajo strogih novih

Papir za zavijanje

dobite po najnižji ceni pri naši upravi Gradišče št. 4

z glaševalnih predpisov ter imajo na svojih stanovanjih podnajemnike, ki jih prijavljajo še le čez teden. Policija vsak prestopke proti glaševalnim predpisom prav strogo kaznuje z zaporom in tudi denarno globo. Te dni je bilo že 5 oseb kaznovanih zaradi glaševalnih predpisov.

■ Aretacije. Policija je v četrtak prijela tri mlade sumljive tipe, ki naj bi bili identični z onim drznim mladim roparjem, kateri trga ženskam ročne torbice. Na policijo pozvane oropane gospe niso mogle nobenega izmed trojice spoznati za pravega napadalca. Aretirana je bila dalje tudi neka mlada tatica, ki je bila za vedno izgnana iz Ljubljane. Policija je včeraj prijela tudi nekega delavca, ki je bil ovaden zaradi poverbe zneska 6650 Din. Delavec je bil izpuščen, ker ni bil dan povod za kazensko preganjanje. Naposled je policija spravila v luknjo nekega starega berača in nekega mladega postopača.

■ Tatvina kolesa. Na Večni poti stanujoči dijak Marjan Skrbinišek je v četrtak popoldne pustil svoje skoraj novo kolo v čakalnici klna »Matica«. Med filmsko predstavo mu je neznan tat odpeljal kolo. Ukradeno kolo je bilo znamke »Princess«, črnopleskano in vredno 1500 Din. Tat je kolo srečno odpeljal in je izpred kina izgubil s kolesom kakor kofra. Nikdo ga ni opazil.

Maribor

■ Nov predsednik trgovskega gremija. Dosedanji predsednik mariborskega trgovskega gremija g. Vilko Weigl je odložil svoje mesto. Do obnega zbora bo opravil predsedniško funkcijo podpredsednik g. V. Berdaj.

■ Posojilo mestne občine. Na predlog finančnega odseka namerava mariborska občina najeti okrog 2 milijona Din posojila za razna posojila in nove investicije.

■ L. Tesnière: Oton Zupančič. Gospod Lucien Tesnière, prvi profesor za francosko književnost na ljubljanski univerzi in sedaj profesor za slavistiko na univerzi v Strasburgu, se je pogledil za časa svojega bivanja med nami z izredno temeljitostjo v študij slovenskega jezika in slovstva. Leta 1925. je objavil kot sad svojih večletnih raziskovanj izborno študijo o slovenskem dualu, in sedaj je spisal knjigo o Otonu Zupančiču, ki bo izšla tekom decembra. Na 450 straneh bo vsebovala knjiga v prvem delu kratek životopis našega pesnika, potem razpravo o Zupančičevem simbolizmu in končno francoski prevod velikega števila njegovih pesnitev. Knjiga ima predvsem namen, da opozori francosko javnost na našega pesnika, gotovo pa bo rad segel po njej tudi vsak slovenski inteligent, da vidi kako sodi o našem pesniku odlični francoski učenjak. Knjiga stane proti predplačilu 45.— Din navadna izdaja, 100.— Din pa izdaja na luksuznem papirju, ki se bo natisnila samo v malem številu izvodov. Predplačila se sprejemajo do konca novembra v Francoskem krožku v Mariboru, Grajska ulica 5, ob sredah od 17. do 19. ure, lahko pa se tudi pošljejo po nakaznici na naslov: Francoski krožek v Mariboru. Pozneje v knjigotrštvu bo knjiga znatno dražja.

■ Mariborska delegacija na kongresu Narodne obrane v Skoplju. Na kongres Narodne obrane v Skoplju, ki se prične danes, so odpovali kot delegati iz Maribora minister v pok. dr. Večoslav Kukovec, višji državni pravdnik dr. Ivan Jančič in odvetnik dr. Miloš Vauhnik.

■ Emigrantski odsek »Jadrana«. Tukajšnje društvo, ki je doslej gojilo le petje, se je preosnovalo v središče vseh Primorcev in ustanovilo poseben emigrantski odsek.

■ Potrditev občinskih davštin. Po brzojavnem obvestilu iz Beograda je finančni minister odobril predlog mestnega občinskega odbora glede reformiranja trošarine za leto 1931. Na ta način bodo uravnovesili proračun mariborske občinske uprave.

■ Lutkovo gledališče. V sokolskem lutkovnem gledališču v Narodnem domu bo jutri v nedeljo ob 15. uri ob vsakem vremenu repriza čarovne igre »Doktor Faust«.

■ Otvoritev dupleškega mostu. Včeraj je ob prisotnosti zastopnikov okrajnega cestnega odbora sreski poglavar otvoril vozovni promet preko novega mostu čez Dravo pri Dupleku. Most bodo slovesno blagoslovili prihodnje leto spomladi.

■ Maribor brez nalezljivih bolezn. Od 15. do 22. t. m. ni v Mariboru nihče obolet na nalezljivih boleznih.

■ S trga za divjačino in ribe. Na včerašnjem trgu so se prodajali zajci po 20 do 35 Din eden, zajčji hrbi in stegna pa po 20 Din. Morskih rib je bilo zelo veliko in so se prodajale: sardele po 16 Din kg, tonina po 28, sipe po 36 in morske jegulje po 22 Din. Od sladkovodnih rib so bile na trgu samo ščuke; prodajale so se po 30 Din kilogram.

■ Nezgoda učencev. Včeraj zjutraj je na železniškem prehodu v Krčevini neznan kolesar prevrnil šletnega ljudskošolskega učenca Ivana Vaupotiča. Deček je pri padcu dobil več odrtin na rokah.

■ Aretacija trgovskega potnika. Na zahtevo policije v Novi Gradiški je bil včeraj zjutraj za aretirana trgovski potnik Valter Rabe iz Nemčije, osumljen goljufije na škodo nekega tamkajšnjega lesnega trgovca. Rabeja iščejo tudi v Celju zaradi nekega neporavnane računa.

■ Predavanje za trgovske in privatne nameščence. V ponedeljek 24. t. m. ob 20. uri bo v dvorani Zadrugnega doma na Slomškovem trgu št. 6 predaval tajnik ljubljanske delavske zbornice g. Filip Urašnik o načrtu novega obrtnega zakona z ozirom na trgovske nameščence.

■ Zasažena. Pri tatvini lesa, katerega sta hotela spraviti iz kurilnice državne železnice na Koroškem dolodvoru, sta bila v sredo aretirana delavec Ferdinand B. in Josip K. Prišla bosta pred sodišče in ob službo.

■ Preprečen vlom. Ko se je delavec Alojzij Verstovšek, uslužben pri stavbeniku Živcu, vračal v četrtak pomoči domov, je opazil v Samostanski ulici, kjer ima Živčevu podjetje svoje delavnice, da je v kovačnici neznan moški, ki je prišel notri skozi okno, katero je nasilno odprl. Verstovšek je hotel neznanca prijeti, toda ta je potegnil nož in pobegnil v temo, kjer je čakal nanj še nek drug njegov pomočnik. Ker sta bila vlomilca prepodena, nista ničesar odnesla.

■ Slab konec izpita. Šele 16letni J. Z. je pred 14 dnevi napravil pri nekem tukajšnjem pekovskem mojstru pomočniški izpit in odgovoril službo. Ob slovesu pa si je od nekega pomočnika na nedovoljen način izposodil 3500 Din vredno zlato uro in — izgubil. Krenil je naposled v Avstrijo, kjer je bil v Lipnici aretiran in izročen sodišču, ki ga je poslalo nazaj v Maribor, uro pa vrnilo lastniku.

■ Prijatelj krošnjarjevega blaga. V četrtak zvečer je v neki gostilni na Aleksandrovi cesti ukradel delavec Ivan G. nekemu krošnjarju pipo, 2 brivni britvi in nož v skupni vrednosti 109 Din. Ker je tatvino tajil, sta se s krošnjarjem sprla in skoraj strela. Preprij je zaključil stražnik, ki je Ivana G. aretiral.

■ Napad v pijanosti. Včeraj zjutraj kmalu po polnoči je prokurist Josip L. v tako veseljem stanju kolovratil po Vetrinjski ulici, da je izzival pasante in naposled dejansko napadel kolarjskega mojstra Lazarja Glunca. Epilog bo menda pri sodišču.

■ Nova sezona za tatvine koles. Po daljšem presledku so postale sedaj tatvine koles zopet vsakodnevna stvar, ne kradejo pa jih samo v mestu, ampak tudi po okolici. V nedeljo zvečer so ukradli 1000 Din vredno kolo železničarju Martinu Planinšku izpred gostilne Tomše v Pekrah; v ponedeljek je izgnilo istotako 1000 Din vredno kolo železničarju Ivanu Pečuhu iz veže gostilne Rechberger v Studencih; v četrtak je prišel ob 1400 Din vredno kolo znamke »Puch« pomožni delavec v delavnici državnih železnic Franc Bračko; ukradeno mu je bilo izpred kuhinje na Koroškem kolodvoru; istega dne zvečer je pa izgnilo izpred trgovine na glavnem trgu tudi 2000 Din vredno kolo trgovca Slavka Omana. Policija je uvedla najstrožje zasledovanje in upati je, da bodo tudi ti novi specialisti kmalu pod ključem.

■ Aretacije. V četrtak so bile v Mariboru aretirane 3 osebe, in sicer po ena radi tatvine in razgrajanja, beračenja in potepanja ter vlačganja. Prijav je policija prejela 17, poročil pa 2.

Celje

■ Imenovanje učiteljev. K. Kmecl Edmund je imenovan za učitelja v Pištani, srez Šmarje pri Ješah. V Celje pa je imenovana gđe. Maslac-Bunek Vlasta.

■ Smrtna kosa. V javni bolnici je 20. t. m. umrl 3-letni sinček rudarja iz Zabukovce Vodet Ferdinand. Podlegel je vnetju možganske skorje.

■ Velik koncert na praznik Ujedinjenja. Pevski zbori Katoliškega prosvetnega društva, Ojke in Celjskega pevskega društva prirede na praznik Ujedinjenja v ponedeljek 1. decembra v veliki dvorani Celjskega doma velik koncert koroške narodne pesmi. Ker je čisti dobiček namenjen narodno-obrambnim namenom, je dolžnost vsakega Celjana, da poseti koncert.

■ Predavanje o Kreku bo v dvorani Ljudskega doma v ponedeljek 24. t. m. ob 20. Predaval bo g. prof. Ivan Dolenc iz Ljubljane.

■ Prekinitev električnega toka. V nedeljo 23. t. m. bo v mestu in okolici radi sruženja transformatorske postaje električni tok prekinjen od 8. do 14. ure.

■ Koliko je zanimanje za stavbna dela v Celju, dokazuje razburjenje, ki se je včeraj lotilo prebivalstva, ko je iz listov zvedelo, da nameravajo prekiniti gradnjo palače Pokojniškega zavoda. Ves dan so Celjani hodili na stavbišče in živahno komentirali možnost ukinitve gradbenih del. Kajpada stoji večina na stališču da se mora zidati, tako ali tako.

■ Izguba. V nedeljo popoldan je bil na Jožefovem hribu izgubljen svilen dežnik. Najditelj naj ga odda na policiji.

■ Pod sumom tihotapstva aretirana. 30-letni K. Feliks je bil v noči od četrtka na petek aretiran, ker policija o njem sumi, da se bavi s tihotapstvom. K. se izdaja kot zastopnik nekega mednarodnega bančnega društva, pa z ničemer ne more dokazati tega zastopstva. Izročili so ga sodišču

Važno sokolsko posvetovanje v Ljubljani

V nedeljo 23. t. m. dopoldne se bo vršilo na Taboru važno posvetovanje sokolskih delavcev in funkcionarjev posameznih društev. Ob 9. dopoldne se bo pričela župna odborova seja in istočasno zbor društvenih načelnikov in načelnice ljubljanske župe. Zborovanja se morajo udeležiti najmanj starosta, načelnik in načelnica vsakega sokolskega društva ljubljanske župe, ki šteje sedaj že 43 društev.

Na dnevnem redu župne odborove seje so naslednje točke: 1. splošni položaj Sokolstva in položaj v ljubljanski župi, 2. priprave jugoslovenskega Sokolstva za vsokolski zlet 1. 1932. v Pragi in za 100letnico Tyrševega rojstva, 3. organizacija Sokolstva in raznoterosti.

Dnevni red zborov načelnikov: 1. poročilo župnega načelnika, 2. sokolske prireditve 1. 1931., 3. organizacija smučarstva in raznoterosti.

Seja župnega odbora se bo vršila v sejni dvorani, zbor načelnikov pa v desni gorenji dvorani.

Spomenik v svetovni vojni padlim Trboveljčanom

Prošnja občinskega odbora.

Pred 5 leti se je zbralo v naši dolini nekaj požrtvovalnih mož-bivših vojakov iz svetovne vojne, ki so z velikim trudom postavili svojim tovarišem-trboveljskim občanom, ki so padli v strašnih bitkah ali pa umrli na raznih svetovnih bojiščih, lep spomenik.

Možje, ki so to plemenito zamisel pietete do svojih mrtvih drugov izvršili, niso bili Trboveljčani, pač pa-dasiravno po večini priprosti delavci-iskreni rodoljubi in zavedni državljani, ki visoko cenijo dragoceno preliho našo narodno kri in težke žrtve, ki jih je tudi trboveljska občina in njeno prebivalstvo dalo na oltar svoje nacionalne svobode. Velika tovariška zvestoba, ki se je nešteto krat v najhujši stiski in trpljenju najlepše pokazala na bojnih poljanah, se je dokumentirala tudi pri nas v Trbovljah s postavitvijo tega spomenika.

Zal pa je takrat odboru nedostajalo sredstev za popolno dovršitev in izpopolnitev spomenika, kakor to predvideva načrt zasnovatelja, g. univerzitetnega profesorja ing. Vurnika v Ljubljani. Kasneje pa je bilo odboru ZSV, ki je zamislil in realiziral idejo postavitve spomenika, iz nerazumljivih razlogov zabranjeno delovanje, dasiravno n. pr. v Zagorju, Mostah in drugod odbori ZSV z enimi in istimi pravili n. moteno delujejo, vršijo s postavljanjem spomenikov svojim padlim tovarišem najplemenitejše čine pietete in aktivno podpirajo še žive vojne žrtve, kar je prej tudi tukajšnji odbor ZSV v polni meri in uspešno vršil.

N. hvalevredno inicijativo občinskega svetovaleca čg. profesorja Rateja, ki je na eni zadnjih obč. plenarnih sej sprožil vprašanje izpopolnitve spomenika s strani občine, ki je spomenik ob odkritju prevzela v svoje varstvo in oskrbo, so bivši vojniki naslovili pred kratkim na županstvo tozadevno prošnjo, da bi se vnesla v bodoči proračun primerna vsota, ki je predvidno potrebna za izpopolnitev spomenika. Prosimo županstvo in celokupen občinski odbor, da prošnji ne odreže in odobri primeren znesek v ta namen. Danes, ko se ustvarjajo novi močni temelji naše velike, nacionalno prerojene Jugoslavije, ne smemo pozabiti onih žrtv, ki so v tujem robstvu prelile svojo kri in dale svoje življenje na oltar naše nacionalne svobode. Ograjimo, razsvetlino in okrasimo jim ta skupni grob na domačih tleh, da bodo tudi naši potomci videli, da smo znali spoštovati in ceniti te žrtve, katerim smo se oddolžili z zvestobo za zvestobo.

Težka nesreča pri glavni mitnici

Povožen je še odpeljal voz domov in nato v bolnico

Ljubljana, 21. novembra.

Pri posestnici in trgovki Mariji Kušar v Kozarjah, kjer je tudi gostilna pri »Dolgem mostu«, je kot hlapec uslužben krepki in mladi Anton Zver. Danes dopoldne je privozil s težkim vozom v Ljubljano, da bi naložil razne potrebščine za trgovino. Pri veletrgovcu gosp. Knezu na Gosposvetski cesti je naložil več vreč moke. Voz je pač težak vskoli 1500 kg. Izpred Knezove trgovine je odpeljal z dvema konjema po Gosposvetski cesti proti domu. Bilo je okoli 12.30, ko so mnogi ljudje hiteli iz mesta v Šiško k obedu. Privozil je mimo glavne mitnice ali glavnega dohodarstvenega urada na Gosposvetski cesti ter je hotel kreniti na levo na Bleiweisovo cesto. Korakal je na desni strani za konji ter imel vajeti v rokah. Pognal je konje, da bi nagleje krenili v stran, ker je za njim privozil neki avtobus. Bilo pa je prepozno. Avtobus je zadel ob hlapec ter ga vrgel na tla. Bil je prav kritičen trenutek. Hlapec je padel pred prednje kolo, ki mu je šlo čez levo nogo. Sprva ni občutil prav nikakih bolečin. Pobrabil se je, se spravil na voz in pognal proti domu v Kozarje. Očividci dogodka so kar ostrmeli.

Ko je privozil domov, je začel hlapec tožiti o hudih bolečinah v levi nogi. Domači sin je zapregel vozček ter hlapec ob 4. popoldne pripeljal v javno bolnico. Hlapec Zver ima najbrže nogo nalomljeno. Drugače ni bil poškodovan.

Hotel je umreti

in se je na podstrežju obesil

Zagorje, 20. novembra.

Preteklo spomlad je kupil g. Andrej K. hišo na Švepovni, ki jo je dal tekom poletja popraviti. Ker stanuje Andrej začasnó v rudniškem stanovanju, ima v svoji hiši podnajemnike, med njimi tudi g. M., izdelovalca cementnih izdelkov. V sredo zvečer sta brata Andrej in Jurij K. pospravljala okoli hiše; kar pride podnajemnik g. M. v vinjenem stanju domov in zahteva od Andreja, da mu plača neki znesek, ki naj bi ga bil Andrej dolžan še od poletja, ko mu je g. M. popravil hišo. Andrej je odvrnil, da sedaj ne mara z njim razpravljati, temveč naj pride k njemu, kadar bo trezen.

M. so te besede očividno razburile; rekel ni besede več, temveč je odšel takoj po lestvi na podstrežje. Njegova žena, ki je slučajno slišala pogovor in videla iti moža razburjenega na podstrežje, je takoj sumila, da si hoče njen mož nekaj napraviti. Kmalu je šla za njim na podstrežje in ko je odprla vrata, je od strahu in groze zakričala. Andrej in Jurij sta skočila naglo za njo in sta opazila, da visi g. M. obešen na hladnem jermenu, ki si ga je pritržil na veliki žebelj. Jurij je takoj prerezal jermen in spravil M., ki je bil onesveščen in v obraz ves višnjev, z umetnim dihanjem in mrzlo vodo k življenju.

Gosp. M. si je, kakor vedo povedati, sedaj že v drugič hotel vzeti življenje; za takšne malenkosti bi mu to odsvetovali — in v tretjič gre rado.

Potreba vodovoda v Slov. Bistrici

V vseh naših dnevnikih smo čitali komentarje k vprašanju vodovoda v našem mestu. Govorilo se je o tem že pred leti; ko smo dobili elektriko in smo zavrgli petrolej, ki je goril dotlej še na cestah.

Potreba vodovoda je bila takrat na isti višini kot danes, a je vsa akcija zamrla. Ako pogledamo v statistiko bolezni, bomo videli, da ima Slov. Bistrica vsako leto nekaj slučajev trebušnega legarja. Vodovod ima sedaj n. pr. že Ptuj, ki ima dobro talno vodo v svojih studenčih in leži na bregu tako, da ta voda ni stoječa in se redno menjava. Drugače je z vodo pri nas v mestu, kjer je talna voda sicer v precejšnji globini, pač pa je okolica mesta vsa močvirna in jasno je, da taka voda, najsi leži še tako globoko, pod terciarnim prodrom in močvirjem ne more biti ne čista, tem manj užitna. Vprašamo se samo, koliko studencev v Slov. Bistrici ima pitno vodo, vodo, ki odgovarja naslednjim zahtevam, 1. da je čista, 2. brez barve in 3. okusna, o bakteriološki čistosti niti ne govorimo. Tem zahtevam ne odgovarja niti 50 od sto in prepričani smo, da bi morali polovico studencev zasuti, če bi jih komisijončno pregledali.

Iz vsega tega je razvidno, da je potreba vodovoda aktualna in se najbrže ne bo odlagalo z odločitvijo. Res je, da bi bil vodovod vezan na ogromne stroške, posebno, ker bi morali vodovod izpeljati približno v daljino 7 km do Sv. Urba na Poh. in bi moralo biti več rezervoarjev, da bi se dobil dovoljni pritisk za ravno med Zgornjo Bistrico in mestom. Govorilo se je že, da bi gradili vodovod skupno, občina in drugi zainteresirani faktorji. Kako se bo odločilo, je samo vprašanje časa. —G.

Krško

Drzna sleparka. Terezija S., poročena tam nekje na Raki, je šele dobrih 24 let stara, pa že greni skrbnemu možu življenje. Mož je pošten in ugleden kmetovalec. Vse bi lahko šlo po sreči, ako bi njegova mlada žena imela obstanek doma. Ne seje in ne žanje, kratkoma delati noče, pa vendar ji gre dobro. V torek dopoldne se je pojavila v Krškem, da nakupi potrebne perila za zimo. Prepozno se je domislila, da pri krških trgovcih nima »računa«, da bi dobila potrebno blago na upanje. Iz zadrege jo je rešila misel, kaj če vzame blago na račun po naročilu osebe, ki je v mestu dobro poznana. In res se spomni na znano ime ugledne veleposestnice v B. Nakupila je razne robe in blaga za spodnjo obleko najprej v trgovini I. R. v vrednosti 210 Din, zagotavljajoč trgovca, da ne pozabi zapisati vse na račun gospe. V trgovini E. I. je nakupila perila, čipk in sličnega za okroglo 800 Din, istotako na ime omenjene gospe. Tudi tukaj je šlo po sreči. Trgovec I. je pa takoj uganil, da nekaj ni v redu, nemudoma povprašal pri B., ki o kakem naročenem perilu seveda ni ničesar vedela. Stražnik je lahkoživo Terezijo ujel še v mestu. Blago je bilo trgovcema vrnjeno, predrzna Terezija pa odvedena najprej k zaslišanju na orož. stanico in nato v zapore okr. sodišča. Premečenka ni hotela izpovedati svoje identitete in je trdila, da ne zna ne čitati ne pisati, ob konfrontaciji z B. pa se ji je tudi trdovratnost omehčala.

Adaptacija savskega mosta. V sredo 19. t. m. se je vršil prevzem banovinskega savskega mosta po okrajnih odborih v Krškem in Brezicah. Most preide definitivno v novo upravo 31. decembra 1930. Istočasno z nadzorstvom in mostninsko službo bo odpadla tudi mostnina. Potrebno pa bo misliti na čimprejše zbiranje fonda za novi železobetonski most, da nas »staric« ne prehitijo.

Prireditve. Sokolsko društvo v Krškem vpripori v soboto ob 20. in v nedeljo ob 15. uri Doboviškovo »Radikalno kuro« v režiji avtorja. Pevske točke je uglasbil domačin g. Čander, ki bo tudi dirigiral. Na razpolago je samo še malo vstopnic v predprodaji v trgovini Hočevar. — Predstava v nedeljo je namenjena okoličanom, pričetek je ob 15. uri po prihodu vlakov iz

obeh strani in konec je pred odhodom večernih vlakov. V glavni vlogi gostuje znani g. P. Odlašek iz Trbovelj, ki bo vzbujal salve smeha.

Ljutomer

Sumljiv slučaj smrti. V Veržetu je nenadoma umrla dekla Terezija Makotin v sumljivih okoliščinah. Sodna obdukcija ni mogla dognati ničesar, zato je odposlala želedec z vsebino v kemično preiskavo v Maribor.

Davica se zopet pojavlja, tokrat si je izbrala za žrtve Dušanško Sonnenwaldovo, hčerko sod. uradnika.

Za kmet. nadaljevalno šolo, ki je v našem poljedelskem kraju zelo potrebna, se zavzemajo merodajni krogi. V kratkem se bo vršil sestanek, na katerem se bo izbral pripravljalni odbor.

Steklina psov še ni ponehala. Iz ptujskega okraja se je pripeljal v okolico Sv. Jurija stekel pes, ki je obgrizel nekaj hišnih čuvarjev ter ogrožal tudi ljudi. K sreči so ga ustrelili.

Dva nepridiprava. Brunčič iz Babinec in Stojko z Mote, sta na cesti proti kolodvoru brez vsakega povoda obmetavala s kamenjem konje nekega tukajšnjega trgovca ter premlatila še hlapca, ki je takemu postopanju ugovarjal. Prijavljena sta orožnikom.

Pragersko

Požar. V sredo 19. t. m. ob 16:30 je pri posestniku Simonu Marčiču v Gorici pri Pragerskem iz še nepojasnjenega vzroka nastal požar. Vnela se je najprej stanovanjska hiša, združena z gospodarskim poslopjem in ker je bilo vse karito s slamo, se je ogenj bliskovito naglo razširil. Rešiti je bilo mogoče samo živino in dnekanj pohištva. Gasili so pričeli najprej domači in sosedje, potem pa so prispeli še gasilci iz Spodnje Gorice in Šikol, toda rešiti se poslopja ni dalo več; pogorelo je do tal. Škoda je velika, zavarovalnina pa zelo nizka. Sumi se, da je ogenj zanetila iskra iz dimnika, ki je padla na slamnato streho.

Nesreča. Delavcu M. G. je te dni pri delu v tukajšnji opekarni zmečkalo prste na levi roki. Opekarnar ga je sam odpeljal s svojim avtom najprej k zdravniku v Slovensko Bistrico, na to pa v mariborsko bolnico.

Slovenjgradec

Nesreče. 23-letni delavec Grubelnik Rihard z Janževskega vrha pri Orlici si je pri mlatinici poškodoval levo roko. — 84-letni Napotnik Gregor iz Zavodnja pri Topolščici je žgal ogle. Po neprevidnosti se je opeknel po celem hrbtu. — Marčič Jožef, posestnik iz Šmartna pri Slovenjgradcu, si je pri sekanju obsekal desno roko. Vsi se zdravijo v tukajšnji bolnici.

Glavno zalogo tobaka ima sedaj g. Zemljič, ki jo je dobil po prejšnjem trafikantu g. Dvorščaku.

Zivinski in kramarski semenj. Na dan sv. Elizabete se je vršil tu živinski in kramarski semenj. Kmetje so pripeljali 112 volov, 103 krave, 8 telic, 10 junčkov in 1 konja. Prodanih je bilo 12 volov in 15 krav. Cena za 1 kg žive teže: za vole 6 do 8 Din, za krave 4 do 7 Din. Mnogo denarnega prometa so imeli, kakor vedno, gostilničarji.

Braslovče

Tamburaši. Pred kratkim ustanovljeno tamburaško društvo v Preserjih pri Braslovčah je imelo v nedeljo 16. t. m. svoj prvi javni nastop v gostilni g. Resnerja v Braslovčah. Čeprav je društvo še mlado in so člani sami kmečki fantje in dekleta, že zelo dobro igrajo, za kar se jim je tudi številno občinstvo oddolžilo z aplavzom. Le tako naprej!

Osebnost. 29. t. m. nas je zapustil Makso Tomažič, učitelj na tukajšnji osnovni šoli. Premečen je bil proti svoji volji v Guštanju na Koroškem. Bil je tri leta marljiv član Sokola in priljubljen vadiatelj moške dece in naraščaja. Na predvečer odhoda mu je priredilo društvo lepo odhódnico v tukajšnji šoli. V imenu učiteljstva in Sokola se je v lepih besedah poslovil od njega šolski upravitelj in starosta Sokola br. Lušin. Naše društvo bo težko prebolelo to izgubo, posebno, ker je zdaj ostal g. Lušin kot edina moška učna moč na tuk. šoli. Želimo mu vse najboljše na novem službenem mestu, Sokolu v Guštanju pa čestitamo na tako lepi pridobitvi.

Podčetrtek

Dne 16. tega je imela tukajšnja Kmetijska družba svojo sejo, ki je uspela nad vse pričakovanje. Ne samo obisk, ampak tudi celoten potek seje je bil lep. Duša zborovanja je bil tukajšnji g. šolski upravitelj g. Karel Kobale, dalje g. uprav. Lovrec, pridno pa so posegali v debato tudi vsi navzoči, zlasti še g. Franc Renier. Gospod šolski upravitelj je podal prav izčrpen referat o sadjereji, zlasti še izbiri posameznih sort in ta okolišč. ter o negovanju sadnih dreves. Ako se bodo ljudje ravnali po njegovih navodilih, je uspeh na tem polju zagotovljen. Gospodu upravitelju smo prav hvaležni za njegovo delo in želimo, da se podobni sestanki večkrat priredijo.

Glasno politično življenje. Politično življenje, ki je preje razdvajalo tukajšnje obmejne Hrvate in Slovence, je po 6. januarju docela utihnilo. Vseposod je lep mir. Ljudje, ki se preje niti pogledali niso, sedaj lepo složno delajo za skupno, dobro stvar. Nad vse dober vtis je napravilo na ljudstvo, da so prišli obiskat Slovenijo kraljevi odposlanci in to g. ministrski predsednik sam; preje se pa ni zmenil za nas nikdo.

Zagorje

Poročali smo, da namerava »Zadruga delavski dom« otvoriti lastno klavnico, kjer bi dobili člani te zadruge meso po ceni, ki bi odgovarjala sedanjemu zaslužku. Vsled tega se je vršila pred dnevi seja zadružnega načelnstva, kjer se je razpravljalo o tem vprašanju. Klavnico bo dal na razpolago g. Drnovšek, gostilničar v Zagorju in meso se bo prodajalo v lokalno nove Čobalove hiše. Ker so pravila že odobrena, se čaka še samo komisijskega oglada, ki se bo vršil prihodnje dni, nakar se bo počelo takoj obratovati in v slučaju nepredvidenih zadržkov pa s 1. januarjem 1931. Načelnstvo zadruge hoče prodajati meso le s tolikim dobičkom, da bo krilo režijske stroške, vsled česar bo znižalo

ceno in minimum ter bo s tem omogočilo nakup tudi najrevnejšim. S te strani ukrep zadruge tudi pozdravljamo in mu želimo uspeh. Mesarji pa, ki bodo dobili tu novega, močnega konkurenta, ki ima veliko maso za seboj, bodo morali sčasoma znižati cene.

Občinski urad je dobil prav lepo, novo napisno tablo. Na eni strani je pisano v cirilici, na drugi v latinici, v sredini pa je državni grb.

Nove mesne cene. V torek, 18. t. m. je poklicalo županstvo vse zagorske mesarje na občino, da izjavijo svoje stališče glede novih mesnih cen. Za sedaj so določene sledeče cene za kg: prašičje meso 20 Din (preje 22 Din), slanina brez kože 18 Din (20 Din), prekajeno svinjsko meso 24—26 Din (30 Din), teletina 20 Din (22 Din), teletina brez kosti 28 Din (30 Din), govedina (voli-rejene telice, krave 18 Din (18 Din). Cene so se torej znižale pri vsem mestu za 2 Din pri kg, le govedina je obdržala staro ceno. Mesarji pravijo, da so kože in loj preveč poceni.

Leskovec

Poroka. Poročila se je danes na Brezjah gospodična Anica Kurentova, poštna uradnica, in gospod Karlo Bieber, trgovec v Zagrebu. Poročil ju je nevstin brat g. Alojzij Kurent, dekan v Leskovcu pri Krškem Mladoporočencema obilo sreče!

Trbovlje

Pomladek Rdečega Križa meščanske šole v Trbovljah. Kakor druga leta, priredi tudi letos P. R. K. meščanske šole v Trbovljah »Božičnico« za svoje učence, združeno s skromnim obdarovanjem najrevnejših učencev. V ta namen bo šolska mladina pobirala po hišah prispevke; uparimo, da se bo naša javnost tudi primerno odzvala.

1. december. Po naročilu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije bo vsako društvo proslavilo 1. december kot državni in sokolski praznik. Sokolsko društvo v Trbovljah priredi v ta namen 1. decembra ob 8. uri zvečer slavnostno akademijo z raznovrstnim vzporedom. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se te akademije gotovo udeleži. Vsa krajevna društva in javne korporacije vabljene.

Kranj

Uradna premestitev. Komisar pri tukajšnjem srežkem načelnstvu g. Bogomir Deu je prestavljen kot pristav pri srežkem načelnstvu v Tomislov grad na Duvanjskem polju (Primorska banovina). G. Deu bo odšel že prihodnji teden na svoje mesto. Njemu in ge. soprog, agilni članici narodnih društev, želimo mnogo sreče v Tomislov gradu. Na mesto odhajajočega g. komisarja pride kot politični upravni pripravnik g. Mrkalj Milan iz Savske banovine.

»Kajnc na strožiskem sokolskem odru. Agilni sokolski oder v Stražišču vpripori danes v soboto 22. t. m. ob 8. in v nedeljo 23. t. m. ob 4. popoldne v dvorani Sokolskega doma znano dramo v treh dejanjih »Kajnc«, ki jo je spisal primorski pisatelj France Bevk. Režira br. Vidic Tone. Vabimo vse domačine in Kranjčane, da pridejo k otvoritveni predstavi letošnje gledališke sezone.

O življenju skavtov. Danes v soboto ob 6. zvečer bo predaval v dvorani Ljudskega doma znani planinski pisatelj in starešina Dravske župe g. Pavel Kunaver, ravnatelj meščanske šole v Šiški »O življenju skavtov«. Vstopnina prosta.

Vsem sadjerejem. Jutri v nedeljo se vrši po popoldanskem cerkvenem opravilu v Šmartnem pri Kranju zanimivo predavanje »O sajenju in oskrbovanju sadnega drevja«. Predaval bo predsednik Sadjarskega društva za Kranj in okolico ravnatelj g. Janko Žirovnik, priznan strokovnjak v sadjereji. V slučaju lepega vremena se bo vršilo predavanje na vrtu šmartinskega župnišča, kjer se bo istočasno drevje sadilo, če bo slabo vreme pa v prostori stare šole. Vabljeno so vsi člani Sadjarskega društva pa tudi drugi prijatelji pametne sadjereje.

Smrt pod sklodom drv

Aleš Košir, bogat posestnik iz Hotemaž, je voznik pri lesnem trgovcu Dolencu v Predvoru. Včeraj dopoldne je nakladal drva na voz, pa se je usul nanj cel sklad drv. Košir je dobil hude poškodbe na prsni, na glavi in vratu. Prvo pomoč mu je nudil dr. Valič. Danes jutraj ob 6. je Košir po hudih bolečinah umrl. Star je bil 58 let. Zapušča ženo, 4 sinove in 2 hčerki. Eden sinov je pomočnik pri tukajšnjem sedlarju Jenku. Koširjev pogreb bo v nedeljo ob 10. uri.

Radio

Ljubljana, sobota, 22. novembra. 12.15 Plošče (mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Viktor Pirnat: V dolini gradov: Soteska—Sv. Peter (Rog)—Dol. toplice—Rožek. 18.30 Radio orkester: Klavir in harmonij solo. 19.30 Ga. Orthaber: Angleščina. 20.00 B. Horvat: Nekaj o poklicanih in izvoljenih (iz ciklusa »Filmska kultura«). 20.30 Citraški tercet »Vesna«. 21.25 Slovenske narodne pesmi poje gosp. Marjan Rus. 22.15 Hawaii-jazz. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, nedelja, 23. novembra: Pri nedeljskem sporedu hočemo opozoriti na samospeve g. Juga dopoldne, popoldne pa na koncert z Viča, na dvojni harmonikarjev, gg. Kocalka in Magistra, ter na igro »Ugrabljeni Sabince« v izvedbi Ljudskega odra. Zvečer pa se bo vršil češki večer s sodelovanjem gdč. Hanuševe in radio-orkestra.

Zagreb, sobota, 22. novembra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 17.00 Radio kvartet. 18.30 Novice. 19.50 Uvod k prenosu. 20.00 »Hasanaginica«, glasbena drama v 3 dej., L. Safranek-Kovič.

Beograd, sobota, 22. novembra: 11.25 Plošče. 12.35 Radio orkester. 13.30 Novice. 16.00 Plošče. 17.00 Otroška ura. 17.30 Radio orkester. 18.00 Plošče. 19.30 Vegeterismus; g. Z. Kostić. 20.00 Prenos opere iz Zagreba.

Gospodarska obnova Jugoslavije

Monthly Review of Central Europe, ki jo izdaja Anglo-International Bank v Londonu, prinaša v septembski številki članek pod gornjim naslovom o gospodarskih prilikah v naši državi.

Odlični finančník, ki dobro pozna finančne in gospodarske uspehe in neuspehe, ki so vzemirjali srednje in jugovzhodno Evropo v povojni dobi, se je nedavno izrazil, da so po njegovem mnenju spremembe v splošni finančni in gospodarski situaciji v zadnjem letu v Jugoslaviji tako značilne, da izgleda, kakor bi to bila povsem druga dežela. Tako mišljenje na takem mestu opravičuje natančnejše raziskovanje teh trditvev, ki bo pokazalo, kakšen je trenutno stvarni gospodarski položaj jugoslovanske kraljevine.

Proračun

Osnutek proračuna za leto 1930-31, ki predvideva izdatke v iznosu 13.348 milijonov, večji je za 833 milijonov od proračuna v letu 1929-30. Če pa se vzamejo v obzir naknadni krediti v pretekli proračunski dobi, ki so znašali skupno 540 milij. Din, potem se ta povizek zmanjša na 340 milij. Din. V svojem proračunskem poročilu je finančni minister povdaril, da je vzrok tega zvišanja administrativna reorganizacija, kakor tudi povračilo državnega dolga, v ostalem pa predstavlja povsem naravno gospodarsko ekspanzijo države. Za odplačilo državnih dolgov je predvidenih 121 milijonov Din; kredit 238 milijonov Din se je dodelil prometnemu ministru, ministru za gozdo- in ruderstvo in poljedelskemu ministru za produktivne investicije. Ostanek v znesku 297 milijonov Din pripada ministru notranjih poslov, prosvetnemu ministru, gradbenemu in vojnemu ministru.

Z ozirom na gospodarski razvoj dežele, skupno z zboljšanjem administracije in pravilno razvrstitvijo davčnih bremen, predvideva finančni minister povišanje dohodkov v tekoči proračunski dobi, tako da je uverjen, da bodo povišani izdatki polno pokriti, ne da bi bila potrebna kakšna nova obremenjenost. Pričakuje se, da se bo na neposrednih davkih in carinah dosegel višji dohodek v znesku 177 milijonov Din, medtem ko se z druge strani pričakuje povečanje prihodov z reparacijskega računa v znesku 263 milijonov na podlagi Jungovega načrta.

Splošni finančni položaj

Znano je, da je Dinar stabilen že nekaj let; znižanje obrestne mere Narodne banke od 6 in pol % od 28. maja t. l. se smatra kot zelo povoljno znamenje in važen korak, ki bo trgovini mnogo koristil.

Višanje zlatega kontingenta in tujih deviz v rešorih Narodne banke predstavlja najbolj značilno činjenico o finančnem položaju države. Med tem ko so te rezerve znašale 31. decembra 1928 1690 milijonov Din, so znašale te rezerve 31. decembra 1929 2527 milijonov Din. Poznejši podatki prikazujejo, da so se te rezerve tudi ohranile. Temu nasprotno je znašal obtok bankovcev 31. decembra 1928, 5528 milijonov Din, 31. decembra 1929 pa je znašal 5818 milijonov Din. Na podlagi poznejših statističnih podatkov se vidi, da se je ohranila relacija kritja papirnatih bankovcev.

V teku leta 1929 se vidi velik napredek v pogledu razčiščenja položaja države kot dolžnika namram inozemstvu. Vojni dolgovi Franciji so bili urejeni na podlagi Jungovega osnutka in sicer pod ugodnimi pogoji, pozneje pa se je dosegel sporazum na osnovi 6% za srbske predvojne dolge Franciji.

Poleg tega je bil nedavno dosežen sporazum za plačevanje srbskih predvojnih trgovinskih dolgov Angliji, in sicer 7 šilingov in 8 pens za funt šterling. Po tem sporazumu, ki ga je potrdila beogradska Trgovinska zbornica, so v ta sporazum osvojene obveze onih tvrdk, ki so prenehale s svojim poslovanjem.

Monopoli

Sledeča razpredelnica prikazuje čisti dohodek tržavnega monopola za poslednja tri leta:

1926/27	2.363.000 Din
1927/28	2.346.000 Din
1928/29	2.254.000 Din

Znižanje v zadnjih dveh letih prikazuje vpliv na pasivnost zunanje trgovine v letih 1927-28, poznejši statistični podatki pa prikazujejo, da so se prihodi monopola za leto 1929-30 znatno povečali.

Državni monopol je služil kot glavno kritje za vsa inozemska posojila, ki so bila zaključena v preteklosti in je zelo verjeno, da bo tudi v bodoče služil pri zaključkih eventualnega zunanjega posojila. Zanimivo je, da se povdarja, da so obresti in amortizacije inozemskih posojil kritje 3 in polkrat samo s čistimi prihodi državnega monopola.

Zunanja trgovina

Zunanja trgovina v letu 1928 se je zaključila z bilanco, ki je prikazovala 1390 Din milijonov deficita, med tem ko se je v letu 1929 zaključila z deficitom 327 milijonov Din. Slično tem zadnjim poročilom je zunanja trgovina v prvih šestih mesecih leta 1930 prikazovala znatno boljše rezultate kakor v preteklem letu.

V tem času je bilo izvoženih 2.430.000 ton blaga v vrednosti 3360 milijonov, napram letu 1929, ko je bilo v istem času izvoženih ca. 2.200.000 ton v vrednosti 2990 milijonov Din.

Poljedelstvo

Položaj poljedelstva se je znatno zboljšal radi odlične žetve leta 1929. Vidiki za žetev 1930 so tudi povoljni. Vprašanju kar najboljšega vnovevanja deželnih pridelkov je posvetila jugoslovanska vlada vso pažnjo ter je bil v to svrhu sklenjen poseben poljedelski kartel s Romunijo, pričakuje se, da se bo tudi Češkoslovaška priključila temu kartelu. Istotako bi se mogle tudi druge poljedelske države pridružiti temu sporazumu. Privilegirana Agrarna banka, ki je bila ustanovljena pred dvema leti, je pokazala, da je sposobna nuditi poljedelstvu ogromnih koristi. Zavod za pospeševanje poljedelskih pridelkov predstavlja nov način pospeševanja izvoza, ravno tako tudi snovanje elevatorjev.

Industrijska situacija

Svetovna gospodarska kriza, ki je izzvala v drugih državah toliko potoško, je imela v Jugoslaviji zelo malo vpliva. To se najbolje vidi iz statističnih podatkov brezposelnih in po znatnem znižanju števila konkurznih postopkov. V prvih šestih mesecih t. l. je znašalo število konkurznih

postopkov 448 slučajev napram 700 slučajem v istem času preteklega leta. Ni treba posebej povdarjati, da igra industrija v Jugoslaviji povsem podrejeno vlogo.

Dve industriji v jugoslovanskem narodnem gospodarstvu, katerih položaj je trenutno nepovoljen in sicer mlinska industrija in industrija za predelavo mesa, sta edini panogi, ki se nahajata v zastoju vsled neprilik, povzročenih v glavnem radi carinskih zaprek centralnih evropskih držav.

Položaj lesne industrije se je poslabšal v teku tekočega leta. Deloma vsled težkoč v uvoznih državah, kakor sta n. pr. Italija in Nemčija, kakor tudi vsled povečanega izvoza lesa iz Rusije, kar je doprineslo k znatnemu znižanju cen. Kar se tiče premogovne industrije, čeravno ni izgledov, da bi tekoče leto nudilo tako povoljne rezultate, kakor prejšnje, vendar se pričakuje, da bo tekoče leto kljub temu boljše, kakor so to bila povprečna leta in da bodo dohodki zadovoljivi. V pogledu sladkorne industrije prihajajo z vseh strani povoljna poročila.

Na teh činjenicah se jasno vidi, da je gospodarski položaj Jugoslavije znatno zboljšan v zadnjem času in ni nikakih vzrokov, da bi se to zboljšanje i v nadalje ne širilo pod umnim upravljanjem kraljevske vlade. Vsekakor pa je potreben zunanji kapital radi stabilizacije dinarja in radi omogočanja izvedbe konstruktivnega vladnega programa, ki vsebuje nekoliko novih železniških prog, gradnje cest in splošno poboljšanje prometnih sredstev v vsej državi. Kadar pride do tega kapitala, je povsem gotovo, da bo Jugoslavija zavzemala med evropskimi narodi položaje, ki odgovarjajo njeni veličini in njenemu naravnemu bogastvu.

Gospodarske vesti

× Jugoslovanska kvalitetna tkanina. Pod tem naslovom prinaša zagrebški »Jugoslovanski Lloyd« poročilo svojega berlinskega poročevalca, v katerem se naglašava razveseljiv napredek naše tekstilne industrije, ki si je v najnovjšem času s svojimi izdelki umetne svile pridobila v inozemstvu mednarodni sloves. Posebno srečno roko je v smislu poročila imela Ju-gočeška v Kranju, ki je s svojo Bemberg tkanino, naravnost zadivila interese berlinskega tržišča. Pa tudi v drugih vrstah n. pr. v kolekciji takozvanih Ray-de-Chines, ki bodo v spomladanski in poletni dobi prihodnjega leta možni favoriti, je pričakovati ugodnih odjemov.

× Italijanske posojilo v Ameriki. Kakor smo že pred dnevi poročali, se mudi v Združenih državah bivši italijanski finančni minister grof Volpi, ki išče v Ameriki posojilo za fašistični režim. Kakor povdarjajo ameriški listi, bi grof Volpi hotel v imenu fašistične Italije skleniti v Ameriki posojilo v znesku 150 milij. dolarjev. To posojilo bi se imelo uporabiti v prvi vrsti v meljoracijske svrhe. Vendar pa je Volpi naletel v Ameriki na gluha ušesa ker ameriški finančniki fašizmu ne zaupajo in nočejo v principu dovoljevati nikakih kreditov, ki bi se lahko uporabljali v oboroževalne namene.

Borzna poročila

dne 21. novembra 1930.

Državna tržišča.

Ljubljana, 21. novembra. Amsterdam 22'75, Berlin 13'475, Bruselj 7'8828, Budimpešta 9'8889, Curih 1095'90, Dunaj 7'9618, London 274'59, Newyork 56'335—56'535, Pariz 222'09, Praga 167'28—168'08, Trst 296.

Zagreb, 21. novembra. Amsterdam 22'72—22'78, Dunaj 794'68—797'68, Berlin 13'46—13'49, Bruselj 788'28 bl., Budimpešta 988'89 bl., London 274'19—274'99, Milan 294'962—296'962, Newyork 56'33 in pol do 56'53 in pol, Pariz 222'09 bl., Praga 167'28—168'08, Curih 1094'40—1097'40.

Beograd, 21. novembra. Amsterdam 22'72 do 22'78, Berlin 13'46—13'49, Curih 1094'46 do 10'97'40, Dunaj 794'68—797'68, London 274'19 do 274'99, Milan 294'80—296'80, Newyork 56'3350 do 56'5350, Pariz 221'01—223'01, Praga 167'28 do 168'08.

Dunaj, 21. novembra d. Amsterdam 285'91, Beograd 12'5713, Berlin 169'36, Bruselj 99'04, Budimpešta 124'27, Bukarešta 4'2187, Kopenhagen 189'90, London 34'5063, Madrid 81, Milan 37'185, Newyork 710'50, Pariz 27'90, Praga 21'071, Sofija 5'1490, Stockholm 190'75, Varšava 79'60, Curih 137'75.

Curih, 21. novembra. Beograd 9'12875, Pariz 20'265, London 25'0575, Newyork 515'925, Bruselj 71'96, Milan 27'01, Amsterdam 207'52, Berlin 122'95, Dunaj 72'61, Praga 15'2975, Budimpešta 90'235.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 21. nov. 7% inv. pos. 85—86, vojna škoda 428—428'75 (428'50), kasa 428'75 bl., dec. 428'75—429'50, feb. 418—420, % agr. obv. 52—53'50 7% Bler. pos. 81'375—81'625 (81'50), 8% Bler. pos. 91—91'25 (91'25), 7% pos. hip. b. 80'50—81'50. — Banke: Hrvatska 50 d., Pratištediona 931—932, Udružena 191—193, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 67 d., Narodna banka 8000—8080. — Industrije: Sečerana Osijek 298—300, Trboveljska 374—376, Slavonija 200 d., Vevče 124—125.

Beograd, 21. novembra. 7% inv. pos. 86.50 do 87.50, 4% agr. obv. 52.50, 7% pos. drž. hip. b. 84.25—82.25, 7% Blaire 81.75, 6% begluške obv. 72—75, vojna škoda 448.25—448.50, ult. nov. 448.75—449, Narodna b. 8100, Izvozna b. 700.

Dunaj, 21. novembra. d. Bankverein 16'90, Kreditni zavod 46'50, Dunav-Sava-Adria 12'38, Prioritete 86'47, Trbovlje 46'75, Leykam 3'70.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu.

London, 21. novembra. 7% Blaire 79.25—81. Newyork, 21. novemb. 8% Blaire 90—91, 7% Blaire 80.50—81.50, 7% pos. drž. hip. banke 80—81.

Žitna tržišča.

Tendenca na ljubljanskem tržišču neenakomerna, promet: 1 vag. koruze.

Novi Sad in Sombor, 21. novembra 1930. Borzi radi pravoslavnega praznika ne poslujeata.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenca mlačna, promet 4 vagoni testonov.

Lep zaslužek

nudi vestnim in pridnim prodajalcem uprava časopisa „Jugoslovana“. — Zglasiti se je v upravi.

Sport

Ilirija dobi šestmesečno zabrano.

V službenih objavah LNP v včerajšnji številki »Jutra« čitamo, da je upravni odbor podsaveza na svoji seji dne 19. t. m. kaznoval S. K. Ilirijo s šestmesečno zabranjo igranja, ker kljub izrecnemu pozivu ni nastopila v prijateljski tekmi proti Primorju, katero je odredil LNP. Kazen traja od 21. novembra t. l. do 21. maja 1931.

Naše sportne prilike so res žalostne. Nesrečna rivaliteta med obema vodilnima kluboma v Ljubljani, med Primorjem in Ilirijo, ni rodila nič pozitivnega. Naš sport, ki je potreben mirnega in smotrenega dela, bi moral ravno v sedanjih dneh, ko se povsod dela na konsolidacijo, pokazati, da je vreden tudi on velike ideje 6. januarja. Mesto tega se je osebna borba že mnogo bolj poostrila, razmere so postale nevezdržne. Med našimi sportniki ni nikakega zupanja več. Marsikatera pametna in uvaževanja vredna ideja se je morala umakniti osebnim ali klubskim ciljem. Zastrupljenje je doseglo tak obseg, da je vsak korak k pomirjenju naletel na odpor, pa naj si ga je storila ta ali ona skupina. Vsakdo je videl v tem koraku, kako zahrbtnost, kajti nikdo ni hotel verjeti, da je pomirjevalni predlog vodila v resnici samo želja k zboljšanju prilik. Kdor je imel slučajno »režim« v svojih rokah, je udarjal po nasprotni skupini. Cilj ni bil, ustvarjati, temveč uničiti. Ni čuda, da je začel naš sport propadati. Viditelji tako Ilirije kot Primorja so pokazali naranavnost neverjetno kratkovidnost. Pri svojih udarcih, obrambnih ali napadalnih, so zadeli v prvi vrsti sebe. Videlo se je to pri obisku prirediteljev. Ljubljanci, ki že od narave niso bojeviti, so se odtegnili in namesto prejšnjih 2 do 3 tisoč gledalcev so danes klubi veselili, ako presega število obiskovalcev pol tisoča.

Mali klubi so se hoteli v tem boju okoristiti. Potegnili so pač s tisto stranko, od katere so pričakovali več koristi. Pred glavnimi skupščinami se je vodila ogorčena agitacija in borba za glasove. Mali klubi so imeli priliko izbire, kdor je nudi več, za tega so glasovali. Režimska skupina je na to protežirala svoje pristaše. Razine paragafe so na vse mogoče in nemožne načine preobračali — marsikak zaključek je bil v očitnem nasprotju s pravili, toda na to se ni polagalo važnosti. Procvit sporta je bila deveta briga, geslo je postalo: udari!

Posledice nesportnega in brezsmiselnega delovanja so morale priti. Največji udarec je zadel sedaj ravno naš najstarejši klub — matico vsega slovenskega sporta. Klub, ki je toliko naredil in žrtvoval za splošni dobrobit, klub, ki je zgradil prvo in najmodernejšo, vsem higijeničnim zahtevam ustrezajočo kopališče v Jugoslaviji, je dobil občutno kazen. Kakor smo že poročali, je vodstvo kluba že dalje časa pomišljalo, da-li ne bi bilo bolje, da se sploh odtegne takemu izigravanju sporta. Končno je ta korak tudi storilo: javilo je, da ne nastopi več v tekmah, ki donosajo le nove zapletitjave. Klub je dobil radi tega 6-mesečno zabranjo igranja. Zadeva s tem še ni rešena. Kakor poznamo naše prilike, smo prepričani, da bodo zadele posebej sedaj bujno cveteti zakulisne borbe. Nikdo ne bo hotel odnehati.

Treznih in presodnih krogi vidijo v teh razprtijah le eno: nezrelost za sport. To ni nikak sport več, je to le profanacija velike ideje — od takega sporta država in poedinci nimajo koristi. Zato proč s to gnausobo. Močna in železna roka, najbolje država sama, naj poseže vmes!

Miklavževa razstava igračk

v prodajnih prostorih

tvrdke Ant. Krisper, Ljubljana

Mestni trg 26

v nedeljo, dne 23. novembra od 9. do 12. ure in od 2. do 7. ure zvečer

Kmetijska družba v Ljubljani

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

MOTORJE

generatorje (dynamo), kovaške ventilatorje, vodne sesalje, vodogrelce i. t. d. iz tovarn

»ELIN«

LJUBLJANA, Vegova ulica 2

Izvršuje tudi: Elektrifikacije industrijskih naprav, mlinov, žag itd.

MODROCE

Peresnice, ofomane, divane, patient-fotelje, salonske in klubske garniture dobite najsolidneje pri

F. SAJOVIC

Ljubljana, Stari trg 6

Mali oglasi

Oglasi socialne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5.—. Oglasi reklamne in trgovske značaja: najmanj Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko.

PREMOG

trboveljski, šlezjski, angleški in koks dobavlja na dom Dunajska 46 »ILIRIJA« d. s. o. z. Miklošičeva 6 Telefon 28-20 Telefon 25-95

Glej, glej, saj res!

V prvi strokovni delavnici se ne popravljajo snežni čevlji samo v črni barvi, ampak tudi v rjavi. — Avgust Skof, Boratnikov trg. Letos znatno znižane cene.

Oglejte si

zalogo damskih klobukov v salonu »La Femme Chic«, Selenburgova ulica št. 6. — Preoblikovanje 28 Din.

Stanovanje

5 sob, komfortno z vsami pritliklinami se odda s 1. febr. 1931. na Pražakovi ulici št. 15/1. Podrobni pogoji na razpolago pri Pokojniskem zavodu za nameščence, Ljubljana, Gledališka ulica 8. 805

Stanovanje

samsko, obstoječe iz dveh sob, predsoba in kopalnice se odda s 1. decembrom 1930 na Pražakovi ulici 15-IV. Podrobni pogoji na razpolago pri Pokojniskem zavodu za nameščence v Ljubljani, Gledališka ulica 8.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob, z vsami pritliklinami, se odda s 1. februarjem 1931 v naših hišah na Brinju. Podrobni pogoji na razpolago pri Pokojniskem zavodu za nameščence, Ljubljana, Gledališka ulica 8. 807

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 784/22-1930. 2790-3-2

Razglas o licitaciji

Ker prva na dan 5. novembra 1930. obdržana licitacija za prevzem gradbenih del pri preložitvi klanca »Srebrnik« v tiru banovinske ceste I. reda Mestinje-Sv. Peter pod Sv. Gorami ni uspela, razpisuje kraljevska banska uprava Dravske banovine na osnovi čl. 86. do 98. o drž. računovodstvu

II. javno pismeno ofertalno licitacijo na soboto dne 6. decembra 1930. ob 11. uri v pisarni tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani v Ljubljani, soba št. 17.

Proračunska svota znaša 312.480.— Din ter je ponudbo staviti v obliki enotnega popusta v procentih na vsoto uradnega proračuna.

S 100 Din kolkovane ponudbe je predložiti določenega dne med 10. in 11. uro v sobi predsednika licitacijske komisije in sicer v zapečateni kuverti z zunanjo oznako »Ponudbe za preložitve klanca Srebrnik na banovinski cesti I. reda Mestinje-Sv. Peter pod Svetimi gorami ponudnika I. I.« Pozneje došle, nepravilno opremljene ali brzojavne ponudbe se ne bodo vpoštevale.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno izjaviti, da v celoti pristaja na vse gradbene pogoje ter mora založiti kavcijo, ki znaša 32.000.— Din za jugoslovenske odnosno 63.000.— Din za tuje državljane.

Kavcija se mora položiti pri banovinski blagajni v Ljubljani, Erjavčeva cesta 13, bodisi v gotovini ali v državnih vrednostnih papirjih ali garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 88. zakona o državnem računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka B »pogodbe in nabave«. O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico.

To položnico, nadalje uverenje ministrstva za gradbe, da se sme udeleževati javnih licitacij, potrdilo pristojne zbornice za TOI o sposobnosti in potrdilo o plačanih davkih do vštetelega tekočega četrtletja mora ponudnik ob enem predložiti odprte predsedniku licitacijske komisije; pooblaščenca pa morajo predložiti poleg tega pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji. Kraljevska banska uprava si pridržuje pravico, oddati dela ne glede na višino ponudbenih svot, kakor tudi odkloniti vse ponudbe brez vsake obveznosti. Vsak ponudnik mora ostati v besedi 30 dni po licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 17. novembra 1930.

I. No. 10236. 8-3

Razpis.

Na podlagi § 31. zakona o banski upravi se razpisuje službeno mesto profesorja, odnosno suplenta na banovinski mlekarski šoli v Škofji Loki.

Za to mesto pridejo v poštev le prosilci s fakultetno izobrazbo, ki so v svoji strokovni izobrazbi usmerjeni na mlekarstvo v najširšem pomenu ter na živinorejo.

Pravilno kolkovane in z vsemi potrebnimi dokumenti opremljene prošnje je vložiti najkasneje

do 15. decembra 1930.

pri kraljevski banski upravi v Ljubljani. Kraljevska banska uprava Dravske banovine

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

A 165/30/47. 2795

Dražbeni oklic

Pred javnim notarjem kot sodnim komisarjem v Šmarju se vrši dne 10. decembra ob deveti uri na podlagi sodno odobrenih dražbenih pogojev

prostovoljna sodna dražba

zapuščine Zupanca Ivana z Grobelnega št. 6 in sicer:

I. kmetije na Grobelnem št. 6., zemlj. vl. št. 6, 11, 12, 13, 66 in 266 kat. obč. Platinovec, 90 Gorenje Selce ter 150 in 292 Tratna s pritlikinami;

II. kmetije v Grobljicah, zemlj. vl. št. 91 in 107 kat. obč. Grobljice s pritlikinami;

III. premičnin: a) na Grobelnem št. 6 in b) v Grobljicah št. 26;

IV. Terjatev. Cenilna vrednost znaša pod I. Din 132.840/85, pod II. Din 17.179/85, pod III. a) Din 15.340.—, pod III b) Din 3.217.— in pod IV. Din 4740.—.

Varščina znaša najmanj 10% cenilne vrednosti in najmanjši ponudek: pod I. in II. poleg prezetja, preživitnih pravic in stroškov pod I. še Din 80.000.— pod II. Din 5000.—, pod III. a) Din 15.340.— pod III. b) Din 3217.— in pod IV. Din 4000.—.

Ponudek pod III. in IV. se plača takoj, drugi pa po dražbenih pogojih.

Zastavne pravice knjižnih upnikov ostanejo neprikrajšane in se plača samo tisti del ponudka, ki ostane po odbitku stroškov in prevzetih bremen, v sodno shrambo za razdelitev med nevknjižene upnike.

Za popolnost pritlikin in premičnin ter obstoj in izterljivost terjatev se ne prevzame nobena odgovornost, glede podrobnosti se opozarja na sodni inventar in dražbene pogoje, ki se morejo vpogledati pri sodnem komisarju.

Javni notar kot sodni komisar okrajnega sodišča v Šmarju pri Jelšah, dne 20. novembra 1930.:

Kogej Jak.

E 824/29-33. 2798

Dražbeni oklic.

Dne 18. decembra 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 4 dražba nepremičnin: rudarska knjiga okrožnega sodišča v Celju, Tom. V, lit. A, fol. 477, obstoječih iz premogokopa Hrastovec pri Poljčanah, Sv. Ema polje.

Cenilna vrednost 18.963 Din; vrednost pritlikline 1350 Din; najmanjši ponudek 18.963 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici, odd. II., dne 11. novembra 1930.

E 1592/30-13. 2799

Dražbeni oklic.

Dne 30. decembra 1930. ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 6 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga idealna polovica d. o. Apače, vl. št. 445 in 444.

Cenilna vrednost: 9218 Din; najmanjši ponudek: 6146 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Ptuj, odd. IV., dne 14. novembra 1930.

E IX 4772/30-5. 2792

Dražbeni oklic.

Dne 12. januarja 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Studenci, vl. št. 64.

Cenilna vrednost: 175.598 Din; najmanjši ponudek 87.799 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX., dne 14. novembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

U. br. 3704/2. 2794

Objava.

Savinšek Ivan, posestnik v Tiroseku, občina Nova Štifta, je izgubil orožni list št. 3619/6, reg. br. 63/29, izdan od sreskega načelstva v Gornjem gradu dne 16. januarja 1929. Proglašam ga za neveljavnega.

Sresko načelstvo Gornji grad, dne 12. novembra 1930.

Stev. 11291/II. 2768-2-2

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje, razpisuje za na dan 29. decembra 1930. ob 11. uri nabavo:

Prenosnega preizkuševalnega transformatorja za priklop na napetost 220 Voltov.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 12. novembra 1930.

Opr. št. 307/14-1930-12. 2800

Razpis.

Dodatno k razpisu službenih mest Okrožnega urada za zavarovanje delavcev z dne 14. novembra 1930., objavljenem v Službenem listu v sredo, dne 19. novembra 1930. objavljamo, da se rok za vlaganje prošnje podaljšuje do

9. decembra 1930.

do 12. ure. Kasneje došle in nezadostno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, dne 21. novembra 1930.

2793

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje z dne 15. novembra 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	280.025.914/04
Posojila	1.564.738.358/45
Račun za odkup kronskih novčanic	929.330.645/35
Račun začasne zamene	148.269.859/53
Dolg države	2.997.155.034/—
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanic	2.138.377.163/—
Saldo raznih računov	709.633.338/12
	8.767.530.312/49

Pasiva.	Dinarjev
Glavnica Din 50.000.000 v kovancem zlatu; od te vplačano	30.000.000/—
Rezervni fond	12.927.023/99
Novčaniče v obtoku	5.352.121.090/—
Državni račun začasne zamene	148.269.859/53
Terjatve države po raznih računih	83.822.516/49
Razne obveznosti	918.956.789/48
Terjatve države za zastavljene domene	2.138.377.163/—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fonde	83.055.870/—
	8.767.530.312/49

V metalni podlogi se račun: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev, dolar za 5 dinarje, lira za 1 dinar, švicarski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovancem srebru za 1 dinar itd.

Obrestna mera po ekskontu menic 5% % na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7% na leto.

Razne objave

2797

Razid društva.

Streliški klub Moste pri Ljubljani se je dne 2. februarja 1929. zaradi pomanjkanja članov prostovoljno razšel.

Ravnikar Ivan, s. r., bivši predsednik.

2796

Objava.

Izgubila sem maturitetno izpričevalo drž. ženskega učiteljskega v Ljubljani z dne 14. junija 1923. na ime: Kastelic Marica, rod. iz Ljubljane. Proglašam ga za neveljavno.

Kastelic Marica, s. r.

Acernicus:

Spomini dojenčka

(Humoristična zgodba brez humorja.)

Tisti čas, preden se začne moja zgodba in doživljaji v smislu naslova, je bil zame jako žalosten, da ne zapišem obupen. Bil sem socialno in moralno najnižje stoječe bitje v svoji civilizirano-kulturni okolici. Bil sem urednik kulturne strani v »Local News«, ki je tačas obhajal dvakrat na dan. Poleg tega sem oskrboval kot urednik tudi oddelke »zanimivosti« in hkrati sem bil kot prvi največji in edini gentleman v uredniškem zboru oskrbnik oglasne rubrike »dopisovanje«. Zakaj to so tudi gospodje pri ravnateljstvu razumeli, da ne morejo za tako nežno rubriko nastaviti kakega Machiavelia od političnega oddelka, ali kake surovine iz sportne kronike ali pa še celo kakega juda iz uprave.

Vsa ta mesta so mi skupej nesla toliko, da sem si, kljub svoji, že v šolskem spričevalu dokumentirani in patentirani lahkomišelnosti šele po najtežjih duševnih bojih upal delati dolgove.

Zato je bil moj položaj obupen in med vrsticami, ki so pripovedovale o svilenem perilu najnovejšega kroja picadillyskih dam in o najnovejših Fordovih konstrukcijah, so se plele moje misli na samomor. Da me ni hodil tolažiti prijatelj Sam, ki je črnc in poleg tega še saksofonist pri jaz-bandu »Johnny«, bi danes ne pisal teh spominov o dojenčkovih spominih.

Sam je bil sploh eden najboljših črncev in tudi ostalih ljudi na tem svetu, kar se bo dalo najbolje in najjasneje razvideti iz nadaljevanja

teh spominov.

Na svoj obup in bedo sem se bil že skoraj zanosno navadil, ko se je vse nenadoma na slabše preobrnilo, oziroma na najbolj možno stopnjo gorja, ki je bila že skoraj pod mejo možnosti. Takrat je tudi Sam odpovedal in ni vedel ne naprej, ne nazaj kot jaz ne.

Takrat je zavel nov kulturni val oziroma vesoljni potop. Nastopila je bila doba spominov, ki bo po svoji obsežnosti, vsestranosti, kvaliteti in kvantiteti čez 10.000 let prav tako pomembna in zanimiva in važna, kot je za današnje profesorje neolitna.

Spomine je pisalo vse: upokojeni politiki, ki so se zadovoljevali z najskromnejšim naslovom »Spominec, propadli trgovci, ki so obogateli s konkurzi, so naslavljali svoje izmišljenjarije z »Moji spominec« in pristavljali še domišljav privesek »Ali kako sem postal bogat«, še domišljavejši so si pri kakem brezposelnem peniku kupili neznanost »Pot do sreče«, ali »Življenjska pot self-made-manat«.

Pisali so jih osiveli generali in huzarski častniki, ki so po sto izgubljenih bitkah imeli pogum zapisati pod svojo klavrnost »Pot do slave«, ali »Tragedija viteškega življenja«, ali »Sedemdeset let na braniku domovine«. Pisali so jih jetični pesniki, ki jih ni v življenju nihče poznal in katerih žalostna praznosta se je potem bleščala po izložbah z napisom »Kri in rože« ali »Brezvezdana pot«, ali »les okrog zadnjega polca, ali kakorkoli«.

Pisali so jih falirani študenti, ki so imeli smisel za humor in so jih izdajali v samozaložbi, to se pravi, da so jih sami hektografrali in so namesto naslova naslikali samo velik vprašaj, ki naj bi pomenil in pripovedoval vse.

Dalje še: izžite gledališke igralko, ki so se bahale z naličjem: »Borba za umetnost«, ali »Življenje za življenje«, plesalci iz barov, ki so si domišljali, da imponirajo s »Tajnimi iz tisoč in ene beznice«, dobro vzgojene gospodične, ki so zapirale v predale svojih nočnih omari debele zvezke s še debelejšimi napisi »Strast«, dobro situirane kuharice, ki niso imele drugih skrbi, kot da so ob nedeljah zvečer beделе nad zamaščenimi zvezki, kjer se je bleščal skracan naslov »Moj roman«.

Vse to se je zlivalo na mene, ki sem v svojstvu kulturnega urednika vzdihoval za mizo in lomil roke in peresa, požiral vse bedarije, neznanosti, nezašišanosti, nemožnosti, jecljivosti. In sploh vse, kar more producirati človeška pamet in neumnost.

Bilo je grozno. Dvakrat sem pobegnil iz uredništva in sem kot strah blodil po samotnih krajih, pokopališčih, javnih straniščih in za reko in po glavi mi je brnela »Tajna platnena hiša«, in razdivjani obraz njene avtorice, ki je vsak dan privihrala v uredništvo in se z vsemi svojimi jesenskimi čari zaletavala vame, naj vendar že enkrat priobčim njene edinstvene spomine. Zahtevala je blazen honorar za stvar, ki je bila neodpušljiva oskrumba papirjev vseh časov.

Ko sem se vrnil, me takoj pokliče telefon k ravnateljstvu. Komaj sem si bil toliko opomogel, da sem prav na kratko zaklel, pa sem že trepetal pred ravnateljem, ki se mi je kljub dobrohotnemu trebuhu zdel v tem hipu grozeč vprašaj.

Nekaj sem zajeceljal, a je že grmel nad menoj, da sem trepetal, kot da stojim pred sodnikom, ki mi zavija vrat s 100 funti.

»Mister John, vi ruinirate naš list, vi niste nikak kulturni urednik, vi sploh niste kulturni človek in žurnalist že davno ne.«

»Ampak, gospod direktor...« sem si drnil »Nič!« je zarjul, da sem se prestrašen priklonil. »Nič! Z vami ni nič. Zaradi vas bo šlo naše podjetje k vragu.«

»Ampak, gospod direktor, moja vest...« sem si še enkrat drnil.

»Tako vas odpustim, ako si še kdaj drznete imeti kako vest. Ves kulturni svet bere, piše in priobčuje spomine, le mi smo zaostali za časom. In to po vaši krivdi. A kdo bo nosil posledice in izgubo, a??«

»Skušal bom vse popraviti, kar sem zamu dil...« sem si še zadnjič drnil.

»Izginite! In če ne bo jutri na vaši strani najmanj dve koloni kakih spominov, pa naj bodo čigarkoli, čeprav od pometača Andrewsa. vas zapodim in tožim za odškodnino. Good bye!«

Docela strt sem se splazil iz pisarne. Vse zbor kolegov me je pričakoval z odprtimi usti in s škodoželjnimi očmi. Sedel sem za mizo in premišljeval.

Dolgo, dolgo.

Potem sem kar sam od sebe zgrabil telefonsko slušalko in poklical gledališče. Cez pol ure sem priklical gospo X. in ji s trepetajočim glasom naznačil, da pričnem jutri objavljati njene spomine, a pod pogojem, da jim da kak bolj človeški in znošen naslov. Zacrivila mi je navoščil sem ji srečno pot v pekel in popoldanska številka »Local News« je že prinesla prvo poglavje »Tajne platnene hiše« s podnaslovom »Spomini igralko«, kar sem pristavil seveda jaz.

Desetletnica visoke šole za politiko v Nemčiji

Po vzorcu in primeru slovite francoske visoke šole za politiko, »Ecole libre des sciences politiques« so tudi v Nemčiji že pred vojno, še bolj pa po vojni razpravljali o ustanovitvi sličnega učnega zavoda za Nemčijo. Uresničili pa so Nemci svoje načrte šole po vojni, v demokratični Nemčiji, ko so neko posebno šolo za državljansko vzgojo izpremenili in reorganizirali leta 1920. v visoko šolo za politiko. Te dni pa so praznovali desetletnico, odkar obstoji ta šola. Visoka politična šola v Nemčiji se je torej rodila v enakih okoliščinah kakor visoka politična šola v Franciji, ki so jo ustanovili leta 1871.: Eni in drugi so morali biti premagani in tepeni, predno so se lotili proučevanja političnih vprašanj s potrebno resnostjo namesto z demagogijo in s puhlimi frazami.

Visoke šole za politiko imajo namen, da vzgoje ljudi za resno in objektivno študiranje političnih vprašanj. V Nemčiji so morali podlago za tako šolo šele ustvarjati in šele po dolgih izkušnjah so ugotovili, kaj je treba na taki šoli poučevati in kako je treba učno snov obdelati, da ima učenec nekaj od tega. Dognali so, da je treba n. pr. kar se zgodovine tiče, študirati pred vsem politično zgodovino, v mednarodnem pravu pa posebno vprašanja mirovne organizacije in mirovne politike.

To pa se ne da toliko naučiti, ampak v vseh teh panogah se je treba uriti in vaditi v »seminarjih«. Predavanj skoro ni, ampak je vse delo preneseno večinoma na praktične vaje.

Velike težave so imeli tudi z izbiro učiteljev. Potrebovali so namreč moške, ki ne poznajo le teorijo, ampak tudi prakso. Zato so si izbrali za profesorje na visoki šoli za politiko pač vseučiliške profesorje, toda le take, ki stoje s

praktičnim življenjem v neposredni zvezi kot sodniki pri časopisih, kot poslanci in podobno. Posebno pa so se ozirali pri izbiri učnih moči na mlade profesorje, ki naj dajejo političnim učencem nove ideje, nove politične smerice in naj ustvarjajo na ta način podlago za novo politično življenje, kakor ga zahteva nova, a ne stara doba.

Učenci so zelo različni. Šola namreč ne daje nobenih posebnih pravic, tudi ne zahteva nobenih spričeval za sprejem, ampak je dovolj le osebna sposobnost. Zato prihajajo v to šolo ljudje vseh stanov in poklicev, in mladi in stari vseprek. Poleg starcev, ki so v svojih političnih nazorih že okameneli, sede ognjevit mladeniči, katerim je treba njihovo politično sanjavošče šele ubiti, predno začno razna politična vprašanja premotrivati resno in objektivno od vseh strani, kakor to zahteva kritična znanost.

Mnogo obiskovalcev šole deluje v politiki tudi že praktično, prihajajo pa vendar še, da svojo praktično sposobnost tudi še s teorijo izpopolnijo. Mali uradniki, delavci, obrtniki, vse sedi lepo drug poleg drugega in se vadi in uči. Prvi slušatelji pa so bili razni strankarski tajniki in časnikarji, ki so hoteli svoje znanje še izpopolniti.

Šola ima dva oddelka: 2 leti trajajo praktične vaje v »seminarjih«, poldrugo leto pa trajajo akademska šola.

Za tiste, ki to šolo končajo, še ni rečeno, da bodo res kedaj postali kakšni politični voditelji. Eno dobro pa ima ta šola le: ona vzgaja v Nemčiji bodoče voditelje prave in resnične demokracije, ki bodo vedeli in znali ljudi voditi in učiti brez laži in praznih gesel in fraz.

Rodbinska tragedija grofa Leva Tolstega

(Ob 20letnici njegove smrti 20. novembra).

O zakonskem življenju velikega ruskega pesnika in misleca grofa Leva Tolstega so že mnogo pisali in ugibali. Navadno so se vse sodbe obračale proti grofici, ki da je s svojo trmoglavostjo popolnoma uničila in strla velikega pesnika, drugi pa zaopet dokazujejo, da se dela tej ženi s takimi očitki velika krivica. Da ni samo ona kriva vsega zla, to potrjuje tudi ona sama v svojem življenjepisu.

Tolstojeva žena je bila hči zdravnika Baersa. Njen oče je delal noč in dan, da ni rodbini ničesar primanjkovalo, vzgojil pa je svoje otroke tudi tako, da bi si mogli v slučaju potrebe tudi sami služiti svoj kruh, ker posebno velikega premoženja ni mogel zapustiti.

Ko je bila bodoča Tolstojeva žena Zofija Andrejevna Baers stara 16 let, je napravila v Moskvi izpit za domačo učiteljico. Kot 18letna dekle pa se je seznanila z Levom Tolstojem, ki je bil dober prijatelj njene matere. Tolstoj je bil torej znatno starejši kakor njegova žena. Že po 4 tednih poznanstva jo je prosil pismeno za srce in roko. Ona je privolila in ognjevit snubec je pritiskal na naglo poroko. Za res sta se poročila že 8 dni po zaroki.

Mlada žena se je silno zanimala za delovanje svojega moža. Tolstoj pa je delal in delal, kar je le mogel. To potrjuje sam v svojem dnevniku iz tiste dobe (l. 1862.): »Mene silni neka sila na neprerazano delo. Kako pa se je živela mlada Tolstojeva žena v njegovo mišljenje, pripoveduje ona sama: »Živel smo na posestvu, ki ga nismo zapustili, za zunanji svet se nismo brigali in nismo nič videli in nič ališali. Jaz nisem imela nobenih potreb in sem živela sari vse ljubim in zasledovala vsak njihov korak, kakor da so žive. Naše življenje je bilo srečno in... In... de sebojne ljubezni in ljubezni do otrok in... vsem do dela mojega moža, da si nisem prav nič drugega želela.« V nekem pismu a svojega brata potrjuje vse to tudi Tolstoj z besedami: »Mislim, da je med milijoni le eden srečen in to sem jaz.«

Tolstojeva žena je z veliko vneto prepisovala številna dela svojega moža. Takrat je bilo namreč treba še vse pisati in prepisovati črko za črko in vrstic za vrstico.

Težki časi pa so se lotili tudi tega lepega zakončega življenja. Trije otroci so umrli in žena je zbolela. Nekaj časa so mislili, da bo postala jetična, toda kmalu se je zopet popravila; pač pa ni smela več dosti delati. Da je oslabela, ni čudno, saj je rodila 11 otrok, ki jih je deloma tudi sama poučevala.

Nesreča pa je hotela, da sta se oba preselila l. 1860 v Moskvo.

Tolstoj je v mestu trpel in bil je kar ves obupan, in ta obup ga je čisto izpenil. Začel je namreč mnogo misliti o veri in religiji, njegova žena pa se takrat ni mogla več dosti pečati z njim, ker je vzgoja njegovih otrok zahtevala vso materino skrb za troka.

Tak sta se oba »zakonca« odlagoma odvajala drug drugemu. Prvorod je še povečalo novo naziranje Tolstoja o svetu in sploh o vsem, kar pa se ni strinjalo z mnenjem žene. Tolstoja so takrat pogosto mučile misli n. samomor, ker je uvidel, da je vse njegovo iskanje resnice zaman. Odšel je za dalje časa sam na svoje posestvo, ženo pa je prepustil kar samo sebi. Ona je v tej dobi mnogo brala, premišljevala in pisala.

Tolstoj pa je začel že takrat zanikati vse, kar je prej odobral. Izstopil je tudi iz cerkve, kar je prizadejalo ženi hude notranje boje. Tako je prišlo polagoma do tega, da je meseca junija 1884. Tolstoj zapustil »za vedno« svoj dom. Sicer se je kasneje tu in tam vrnil, a l. 1910. je res odšel z doma za vedno.

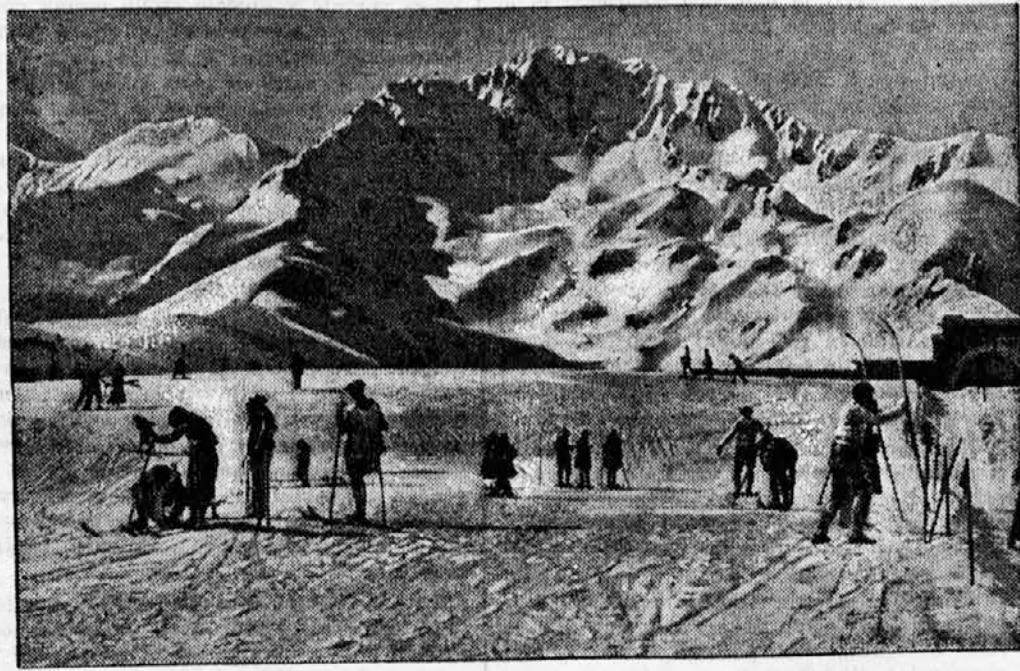
Žena je bila vesled tega koraka tako obupana, da je skočila v vodo, a so jo rešili. Žena se je 5 dni borila s smrtjo in ni hotela nič uživati. Ko pa je prešla brzojavko, da je njen mož težko obolel, je hotela tja, pa je njegov prijatelj niso pustili k njemu. Šele ko je Tolstoj ležal v zadnjih zdihljajih, so ženo pustili k smrti postelji. Ravno njeno ponašanje ob moževi smrti pa dokazuje, da ni bila ona kriva vse nesreče v tem zakonu.

Povsod korupcija

Korupcija ni nikoli nov pojav, ampak jo zgodovina pozna, odkar stoji svet. Posebno rada pa se razpase ta bolezen v dobi vojn in revolucij in velikih izprememb.

Med svetovno vojno in po vojni je menda ni bilo države ne v Evropi in ne drugod, kjer ne bi bili imeli raznih korupcijskih procesov in afer. Tudi Amerika pozna to bolezen in nemški list »Argentinisches Tagblatt«, ki izhaja v Buenos-Airesu, navaja nekaj prav mastnih primerov korupcije iz Argentine. Evo jih:

»Dolgo je prevladovalo mnenje, da je glavni znak značaja (sedaj že bivšega) predsednika vlade Irrigoyena nesebičnost in nepodkupljivost. To vero pa je zelo omajala in pretresla najdba neke bančne knjižice, ki so jo našli med papirji bivšega predsednika. Bančno knjižico je izstavila Nemška prekomorska banka, prva vloga v njej pa znaša 20.927 pezet. Ta vloga ima datum od 1. januarja leta 1917. Vloga pa je jako hitro rastla, kajti že istega meseca se je dvignila na 103.000 pezet, meseca marca leta 1917. pa se je pomnožila zopet za 90.000 pezet.

Zima v Švicarskih Alpah.

V Švici se je že pričel zimski šport.

Tako je šlo od meseca do meseca. Posebno dober je bil mesec maj, ko je bilo vplačanih 224.000 pezet. V sedmih mesecih je znašalo stanje vlog že 888.527 pezet, kar je za par mesecev »štrednjec« prav čedna vsota. Vera v nepodkupljivost prejšnjega predsednika bo po teh odkritjih seveda morala precej trpeti.

»Pisati o raznih poneverbah, tatvinah in sleparijah«, nadaljuje zgoraj imenovani list, »ki so jih zagrešili razni prijatelji prejšnjega predsednika, je že kar dolgočasno. En slučaj pa je treba le omeniti, ker dokazuje, kako imenitno so gospodarili z davčnim denarjem. Gre pri tem za 100.000 pezet, ki jih je prejel neki polkovnik.«

Tega polkovnika, ki živi v mestu Lujan, so opozorili, da postane lahko general, če plača primerno vsoto. Polkovnik je res obljubil znanu, ki ga je na to opozoril, 15.000 pezet, če mu izposluje imenovanje za generala. Posredovalec, ki je imel v vladnih krogih dobre zveze, je res spravljal na noge vse znanee in prijatelje in predsednika Irrigoyena, ki je zapustil na tisoče nerešenih aktov, je res podpisal odlok, s katerim je bil polkovnik postavljen za generala. Imenovanje je bilo celo nazaj datirano, tako da je veljalo že od leta 1905. naprej, kar je imelo za

posledico, da so generalu izplačali nad 100.000 pezet za nazaj. Seveda se je novi general jako lepo zahvalil »velikemu« državniku Irrigoyenu in mu je obljubil, da bo vedno delal zanj.

Ni pa znano, če je gospod general vse besedo držal še po 6. septembru, ko je zmagala v državi — revolucija, ki je zrušila vlado predsednika Irrigoyena.

»Lepo pa so zaslužili tudi drugi ljudje«, pravi list. »Med ljudmi, ki so znali izkoristiti svoje položaje v lastno korist, se je nahajal tudi upravnik državne dobrotelne loterije Manuel Alvarado.«

Ko je ta mož nastopil svoje službeno mesto, je bil reven kakor cerkvena miš. Imel je namreč komaj za hrano. Bil je namreč prej, dokler ni postal upravnik državne loterije, pisar pri guvernerju province Buenos-Aires. V svoji stiski se je obrnil na guvernerja, naj mu preskrbi kakšno boljše mesto, in ker je prav takrat prišel na vlado guvernerjev osebni prijatelj Irrigoyen, je res dobil mesto upravnika loterije. Deset mesecev kasneje pa si je mož že kupil lepo posestvo za pol milijona pezet.

Koliko pa je še kasneje »zaslužil«, tega ne vemo. Bržkone ne dosti manj kakor v prvih desetih mesecih...«

Koliko veljajo zločinci?

V Ameriki je zločinstvo najbolj cveteč posel -- Največ ljudi umore v Detroitu, največ vlomov pa je v Los Angelesu

V Newyorku je izšla nedavno debela knjiga, ki jo je napisal policijski šef A. Wahlen in kjer polaga župann in občinstvu mesta Newyork svoj račun za preteklo leto.

G. Wahlen ugotavlja v svoji knjigi, da je zločinstvo najboljše posel v Ameriki, ker dosega največji letni promet. Zločinstvo je glede letnega prometa prekosilo celo najmočnejšo ameriško industrijo, namreč motorno, kajti dočim je dosegla vsa motorna industrija le 5 milijard dolarjev letnega prometa, je doseglo zločinstvo 13 milijard dolarjev prometa! Visokost te številke si lahko predstavljamo le s primerom: ves državni proračun Zedinjenih držav za leto 1929. je znašal le 4 in pol milijarde dolarjev, vrednost izvoza iz Zedinjenih držav pa 5 milijard dolarjev.

V 13 milijardah, ki jih »obrnejo« na leto ameriški zločinci, so pa všteti tudi stroški za pobijanje in preganjanje zločincev. Evo nekaj podatkov: Država Newyork ima 10 milijonov prebivalcev, mora pa vzdrževati 50.000 policajev. V vseh 48 državah, ki tvorijo Zedinjene države severnoameriške, pa stoji v službi policije nekaj nad 400.000 mož. Jetnišnic je 3700, jetnikov v njih pa nad 1.200.000! To vse velja ogromno denarja!

Pa tudi ta ogromna policijska armada ne more preprečiti stalnega naraščanja zločinov v Ameriki. Lansko leto so v Ameriki na vsakih 45 minut po enega človeka ubili, 50 pa so jih težko ranili; v celem letu je bilo ubitih nad 12.000 ljudi. Nanadenih pa je bilo nad 30.000

Charles Levine

prekoceanski letalec je bil pred dnevi aretiran na Semmeringu, o čemer smo poročali že v večerajšnji številki.

ljudi, vlomov pa je bilo skoraj 40.000.

Poročilo navaja tudi vzroke, zakaj v Ameriki tako naglo raste število zločinov. »Zločinske tolpe so dobro organizirane, kar se pa o policiji ne da trdit, pravi šef newyorške policije. V Ameriki lahko vsak nosi orožje in zato si kupi vsak bandit lahko toliko pušk in revolverjev, kolikor jih lahko plača ali pa — ukraja. Pa tudi zato je policija na škodi, ker zakonodaja ni enaka v vseh 48 državah: kar je tukaj dovoljeno, tam ni dovoljeno in obratno. Tako se lahko zgodi, da bandit, ki je v Newyorku bil zasačen, v sosednem New-yerseyju čisto mirno hodi po ulicah, če se mu le posreči uiti, kajti predno ga izroče, je treba silno mnogo pisarje, kakor da New-yersey ne bi bil v Ameriki, ampak nekje v Aziji.«

Iz statistike pa, ki je knjigi priložena, se vidi, da se izvrši največ umorov ne v Chikagu, ampak v Detroitu, največ roparskih napadov pa v St. Louisu, Los Angeles, ki šteje le 1.300.000 prebivalcev, beleži največ vlomov. V Newyorku pa je 35.000 »tajnih« gostiln in pivnic, ki jih vse pozna, samo policija ne...«

Tragična usoda plesalk in drugih »umetnic«

V Budimpešti imajo »artističe«, t. j. ljudje, ki igrajo ali nastopajo v cirkusih, v varietejih in sličnih zabaviščih, svojo posebno stanovsko organizacijo, kakor jo imajo pač po vseh velikih mestih. Ta organizacija pa je nedavno izročila ogrskemu ministru za notranje zadeve spomenico, kjer artisti ogorčeno protestirajo proti razmeram, kakor so se v najnovejšem času udomačile v večini budimpeštanskih nočnih zabaviščih.

Posebno zlorablajo lastniki nočnih zabavišč artistinje. Odkar je namreč začel v nočnem življenju prevladovati ples, je mnogo artistinj bilo prisiljenih posvetiti se plesu. To je bilo takoj po vojni. Danes pa so začeli ljudje zopet ceniti bolj artiste in artistinje kot plesalke in veliko število plesalk se je znašlo čez noč na cesti. Če pa so hotele te reve živeti, so morale pristati na vse pogoje, ki so jim jih stavili lastniki nočnih zabavišč.

Lastniki takih zabavišč navadno zahtevajo, da se mora plesalka še po svojem nastopu tako dolgo vrteti v lokalu, dokler lokala ne zapro. med tem časom pa morajo hoditi od mize do mize in goste zabavati, kakor gosti bočejo. Posebno pa morajo gledati na to, da gosti čim več popijejo, pa ne vode, ampak dragih vin in likerjev. Piti pa morajo tudi artistinje, sicer so »za nič« za posel.

Gospodarji pa se tudi prepričavajo o tem, ali ženske pijejo ali ne. Ženske namreč kličejo od časa do časa ven, kam na hodnik ali pa v kakšno kamrico, in tam mora ženska v gospodarja dihiniti, da se ta po vonju iz ženskih ust prepriča, ali je ženska kaj pila ali ne.

V mnogih zabaviščih imajo tudi navado, da plesalkam njihovo »civilno« obleko za tako dolgo zaklenejo v garderobo, dokler lokala ne zapro, da jim plesalka nikakor ne more pobegniti.

Plače plesalk so sramotno nizke: 60 do 80 zlatih kron. Za ta denar pa mora plesalka jesti v lokalu, kjer je angažirana, in gospodar želi skrb pri računu za to, da mu ni treba pri obračunu koncem meseca nobeni plesalki nič izplačati.

Za kratek čas

»Vi bi radi pri meni vlagali slanike v sode? Kaj pa ste bili prej?«
»Prej sem šofer pri avtobusu.«
»Vi ste sprejet!«

Žena pred kletko z levi: »Le poglej te uboge živali — ali — ni to strašno, živali kar tako zapirati in jim jemati prostost!«
Mož: »A, kaj — vsaj rjoveti smejo!«